

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות

סיכום פעילות שנתית

2018

אל תגבילו אותנו!

22	דוגמאות לפניות שטופלו
24	פניות ציבור בתחום תעסוקה
25	דוגמאות לפניות בתחום תעסוקה
25	שיפור ופיתוח מערך הטיפול בפניות ציבור

תביעות

27	
28	תביעה אזרחית, פלילית ועמדות בהליכים משפטיים
29	נושאי תביעה בשנת 2018
30	דוגמאות לתביעות במקרי הפליה של אנשים המסתייעים בכלב נחייה
30	דוגמאות לתביעות בנושא תחבורה ציבורית
31	דוגמאות לתביעות בשל היעדר נגישות מבנים
32	דוגמאות נוספות לתביעות בתעסוקה
33	דוגמאות נוספות לתביעות בתעסוקה
33	דוגמאות לתביעות בהפליה במתן שירות
34	כתבי אישום פליליים
35	חוות דעת לבית המשפט

שילוב בקהילה

37	
83	תעסוקה - פעולות ליישום חוק ייצוג הולם
39	נתוני הייצוג ההולם
40	תעסוקה - הגברת מודעות של אנשים עם מוגבלות לזכויותיהם
41	בקורות במסגרות דיור
41	פעולות לקידום החיים בקהילה
42	קידום הזכות לחינוך
43	יישום תקנות הנגישות הפרטנית לתלמיד ולהורה

4	דבר שרת המשפטים
4	דבר המנכ"לית
5	דבר הנציב
7	תפקידי נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
8	פעילות הנציבות למימוש תפקידיה
9	מבנה ארגוני
10	עקרונות הפעולה של הנציבות
10	הוועדה המייעצת

חקיקה

11	
12	תקנות וחקיקה בשנת 2018
12	תקנות הנגישות הפרטנית לתלמיד ולהורה
13	חקיקה חדשה לשנת 2018
13	תקנות שטרם הותקנו ונמצאות בדיון בוועדות הכנסת
14	חקיקה והסדרה שקודמה על ידי הנציבות
14	נגישות וחוק ההסדרים

פניות הציבור

15	
16	היחידה לפניות הציבור
17	פילוח פניות ציבור בנושאי הפליה, תעסוקה, מידע ועוד
81	פילוח פניות ציבור בנושאים שונים
19	פילוח פניות ציבור בתחומי נגישות 2018
	עליה גדולה במספר הפונים שהם אנשים עם מוגבלות המעוניינים לקדם את
20	זכויותיהם
21	פילוח פניות בתחום נגישות לפי הגורם הפונה

64	פעילות לקידום תרבות נגישה ומכילה 2018
65	"חיים ביחד מבליים ביחד" - אירועי בימות הפיס
66	הפקת חומרי הסברה ייחודיים לפרוייקט "חיים ביחד מבליים ביחד"
67	ימי הסברה במוזיאונים ואתרים
68	הקמת דוכנים במוקדים שונים ברחבי הארץ
69	פעילויות הסברה מיוחדות נוספות
70	פשוט להיפגש, פשוט להתחבר, פשוט להתנהג רגיל
72	פעילות לקידום זכויות בזירה הבינלאומית
73	פנו אלינו

43	תיקון לחוק חינוך מיוחד
44	פעילויות מרכזיות בתחום השילוב בחינוך
45	כשרות משפטית
46	הזכות להורות

נגישות

47	מחלקת נגישות
48	פילוח סוגי פיקוח בשנת 2018
49	מבצע פיקוח אירועי יום הזיכרון ויום העצמאות
50	תמונות מפיקוח בבית העלמין הצבאי בכפר ורבורג
50	תמונות מפיקוח מטקס יום הזיכרון בהר הטייסים
51	קידום תמלול ופרסום התאמות נגישות באירועי יריד הספרים הבינלאומי
51	פיקוח בתחום התרבות
52	אירועי חנוכה - פסטיגל
52	מבצע פיקוח בחירות לרשויות המקומיות 2018
53	קידום נגישות בקייטנות הקיץ
54	קידום נגישות בתחבורה הציבורית מוניות נגישות
55	פיקוח מקוואות נגישים
55	ביצוע התאמות נגישות בבית העלמין בהר המנוחות בעקבות הפיקוח
65	בקרונות נגישות בבתי ספר קיימים ברחבי הארץ
57	פיתוח ידע מקצועי בתחום הנגישות מורשי נגישות
57	פיתוח ידע מקצועי בתחום הנגישות הפקת חומרים
58	פיתוח מערכת ממוחשבת לפיקוח - מערכת שחר
59	

הדרכה הסברה ופעילות בזירה הבינלאומית

61	הדרכה והסברה ככלי ליצירת שינוי
62	הדרכה והסברה - ימי עיון וכנסים
63	הדרכה והסברה - קורסים ופרסומים
63	

דבר שרת המשפטים

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות במשרד המשפטים קמה כדי לקדם את עקרונות הייסוד של חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות ובפועלה היא ממלאת את ייעודו החברתי של משרד המשפטים, ומובילה תהליך של יצירת חברה נגישה ומקבלת יותר, שבה אנשים עם מוגבלות יכולים לחיות באופן מכובד, עצמאי ושוויוני.

בחברת זו מצויה תמצית פעילותה של נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות בשנת 2018. הדו"ח מציג את פעילותה של נציבות שוויון זכויות לקידום וליישום חוק השוויון באמצעות הכלים המגוונים העומדים לרשותה ומעיד על העלייה הגדולה בהיקפי פעילותה במהלך השנים בכל תחומי פעילותה - הן בתחום החקיקה, התביעות, פניות הציבור והאכיפה. הנציבות הובילה תהליך שהביא להשלמתן של תקנות ההנגשה הפרטנית בבתי הספר, תקנות אשר ייתנו מענה לכל תלמיד והורה עם מוגבלות.

אני מברכת את צוות הנציבות העומל ליישום חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות. ברכתי שלוחה גם לעומד בראשה - אברמי טורם, נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות. אני תקווה שהחברה הישראלית תעשה את הנדרש על מנת לתת את השוויון לו ראויים אנשים עם מוגבלות, ובכך נהפוך לחברה מתוקנת ומוסרית יותר.

**בברכה,
ח"כ איילת שקד,
שרת המשפטים**

דבר המנכ"לית

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות במשרד המשפטים ממלאת תפקיד חשוב ביישום חזון משרד המשפטים לקידום שוויון חברתי בישראל. הנציבות פועלת למניעת הפלייתם של אנשים עם מוגבלות במרחב הציבורי, יצירת מרחב ציבורי נגיש, עידוד השתלבותם של אנשים עם מוגבלות בחברה וקבלת שירות הוגן ושוויוני במגוון תחומים.

דו"ח זה סוקר את עבודתה של נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות בשנה האחרונה, והוא משקף עשייה עשירה בפעילות מגוונת לקידום מטרותיה: מן הצד האחד - טיפול במקרים פרטניים ומתן מענה לאזרחים הפונים לנציבות, ומן הצד השני - קידום מדיניות ויוזמות חקיקה לשם עיגון זכויות אנשים עם מוגבלות בחוק ולוודא אכיפתן.

לצד זאת, קידמה הנציבות בשנה האחרונה יישום תיקוני חקיקה מהשנים האחרונות. העיקרי שבהם הוא תיקון מספר 15 לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998, אשר קובע יעדי ייצוג הולם בתעסוקה לגופים ציבוריים. עבודת הנציבות הביאה לשינוי תודעה בקרב המעסיקים, להעלאת אחוז הייצוג ההולם של אנשים עם מוגבלות בשירות הציבורי, ולקידום זכויותיהם בתחום התעסוקה. גם אנו, במשרד המשפטים, פועלים למימושו של החוק והפיכתו מהלכה למעשה. גם אם טרם הגענו ליעד, אנו לא חוסכים מאמצים לאתר ולשלב בקרבנו עובדים מקצועיים וראויים.

אני מברכת את צוות הנציבות ואת העומד בראשה, מר אברמי טורם, על העשייה הענפה המשתקפת בעמודים שלפניכם, ומאחלת להם הצלחה רבה באתגרים המורכבים העומדים בפניהם ובמאמציהם לקידום שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות.

**בברכה,
אמי פלמור,
מנכ"לית משרד המשפטים**

קוראים יקרים,

אני מתכבד להציג בפניכם את סיכום הפעילות לשנת 2018 של נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות במשרד המשפטים. כפי שתוכלו לקרוא, השנה האחרונה הייתה גדושה בפעילות בתחומים ובכלים מגוונים על מנת ליצור כאן חברה ישראלית שוויונית יותר, חברה מכילה ונגישה יותר לאנשים עם מוגבלות, חברה כזו שנתגאה כולנו לחיות בה.

כגוף ממשלתי אנו פועלים לקידום שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות בתוך המגזר הממשלתי, הציבורי והפרטי מתוקף חוק שוויון זכויות ואמנת האו"ם זאת לצד בניית שותפויות רב מגזריות עם עמותות, אנשים עם מוגבלויות וארגונים שונים. הנושא של שיתוף הציבור והבאת הקולות של אנשים עם מוגבלות מכל רבדי החברה הישראלית לכל תהליך שעל שולחנו הינו נר לרגלנו ואנו משתמשים בכלי החשוב הזה בכל נושא ונושא טרם קבלת החלטות, הן בקיום מפגשים, בשולחנות עגולים, בהתייעצות שוטפת ובפעילות משותפת עם חברי הוועדה המייעצת הפועלת לאורך כל השנה. בשנה האחרונה קיימנו מספר תהליכי היועצות ציבורים חשובים בנושאי חינוך, נגישות, דיור בקהילה, חוק ההסדרים והזכות להורות.

בשנת 2018 הקדשנו תשומת לב רבה למתן מענה אפקטיבי לפנייות המגיעות אלינו. קבענו יעדים לזמני שירות, עשינו מאמצים גדולים להביא לפתרון הבעיות שעולות מהשטח, וכתוצאה מכך כיום כמעט 50% מהפניות מגיעות אלינו מאנשים עם מוגבלות שמבקשים להבין את זכויותיהם או שזכויותיהם הופרו. במקרים המתאימים אנו לא מהססים להפעיל את כלי התביעה על מנת לפעול כנגד הפרת הזכויות והיעדר הנגישות. בשנת 2018 הוגשו תביעות רבות יותר מאשר בשנים עברו ובמקרים רבים הצלחנו להביא לפיצוי ולשינוי המציאות עבור האדם שזכויותיו נרמסו בכל התחומים.

אנו פועלים בערוצים רבים לקידום חקיקה ולשינוי מדיניות. עסקנו רבות השנה בתיקון לחוק החינוך המיוחד, התנגדותנו לתיקון החדש הובילה לתיקונים רבים ומשמעותיים וכן לשינוי בדרך הפעולה של משרד החינוך בכל הקשור לשיתוף הציבור בתהליך.

בתחום התעסוקה, המשכנו לקדם את יישומו של תיקון 15 לייצוג הולם בגופים ציבוריים בדרכים רבות ומגוונות, שלחנו אלפי מכתבי הסבר והתחלנו בתהליך אכיפה לקראת שנת 2019, פעלנו גם בתחום הזכות להורות, הכשרות המשפטית והזכות לחיים בקהילה.

בשנה החולפת המשכנו לפעול ליישום תקנות הנגישות והפיכתן למציאות בפועל באמצעות בקרות ואכיפה, עריכת מבצעי בקרה מרוכזים לפי נושאים ופיקוח על יישום התקנות בקרב חייבים בכל רחבי המדינה ומכל המגזרים, במקביל פעלנו לפיתוח ידע, ימי הדרכה והפצת מידע לפועלים בתחום.

פעלנו להגברת מודעות ולשינוי עמדות בקרב הציבור הרחב. ערכנו קמפיין ציבורי ופעילות משמעותית במהלך החודשים נובמבר - דצמבר לציון היום הבינלאומי לזכויות אנשים עם מוגבלות, תוך התמקדות בנושא התרבות והפנאי בדרכים יצירתיות וחדשניות ובשיתופי פעולה חשובים והגענו למאות אלפי אנשים וקהלי יעד אשר נחשפו למסרים של שוויון, נגישות והכלה.

למרות העשייה הרבה, ניכר כי האתגרים לפנינו עדיין גדולים, אנשים עם מוגבלות עדין פוגשים בחיי היום יום חסמים רבים מידי המונעים את השתלבותם המלאה בתחומי חיים רבים. השפה והתרבות שלנו עדיין מפלים, ולהיות חלק אינטגרלי מהחברה לצערנו לא תמיד נתפס כמשהו שצריך להיות בזכות, מנת חלקם של כל אזרחי המדינה. אנו נמשיך ונפעל כדי להסיר את אותם החסמים ולהיאבק בכל הכלים שברשותנו למען השוויון.

הגענו יחד כולנו להישגים לא מעטים וישנה התקדמות של ממש בתחומים מרכזיים אך יש לזכור שמדובר בתהליך מתמשך ולא פעולה חד פעמית ולכן חשוב שנמשיך לפעול ביחד, כל אחד בתחום שלו ובכליו, כדי לקדם את הנושא החשוב הזה.

בהזדמנות זו אני מבקש להודות לצוות העובדים המסור של נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות שעבורו הנציבות היא לא רק מקום עבודה אלא שליחות אמתית יומיומית, לחברי הוועדה המייעצת על העצות והחשיבה המשותפת ולכל אלו שפועלים כשותפינו ימים כלילות ליצירת חברה טובה יותר.

יחד נצליח!

בברכה,

אברמי טורם,

נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות.

תפקידי נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות הוקמה בשנת 2000 במשרד המשפטים על מנת ליישם את חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות ולהפוך אותו מאות כתובה למציאות. עם אשרור אמנת האו"ם בדבר זכויות אנשים עם מוגבלות על ידי ממשלת ישראל בשנת 2012 מונתה הנציבות להיות הגוף האמון על קידום האמנה וניטורה.

תפקידי הנציבות:

קידום וניטור אמנת
האו"ם בדבר זכויות של
אנשים עם מוגבלות

עידוד השתלבותם
והשתתפותם הפעילה
של אנשים עם
מוגבלות בחברה

קידום שוויון ומניעת
הפליה של אנשים עם
מוגבלות

קידום עקרונות היסוד
של חוק שוויון זכויות
לאנשים עם מוגבלות

פעילות הנציבות למימוש תפקידיה

טיפול בפניות פרטניות
בתחומים השונים

אכיפת החוק בתחומי
נגישות, הפליה
ותעסוקה
(ייצוג הולם)

שינוי עמדות, הדרכה,
קמפיינים ותקשורת

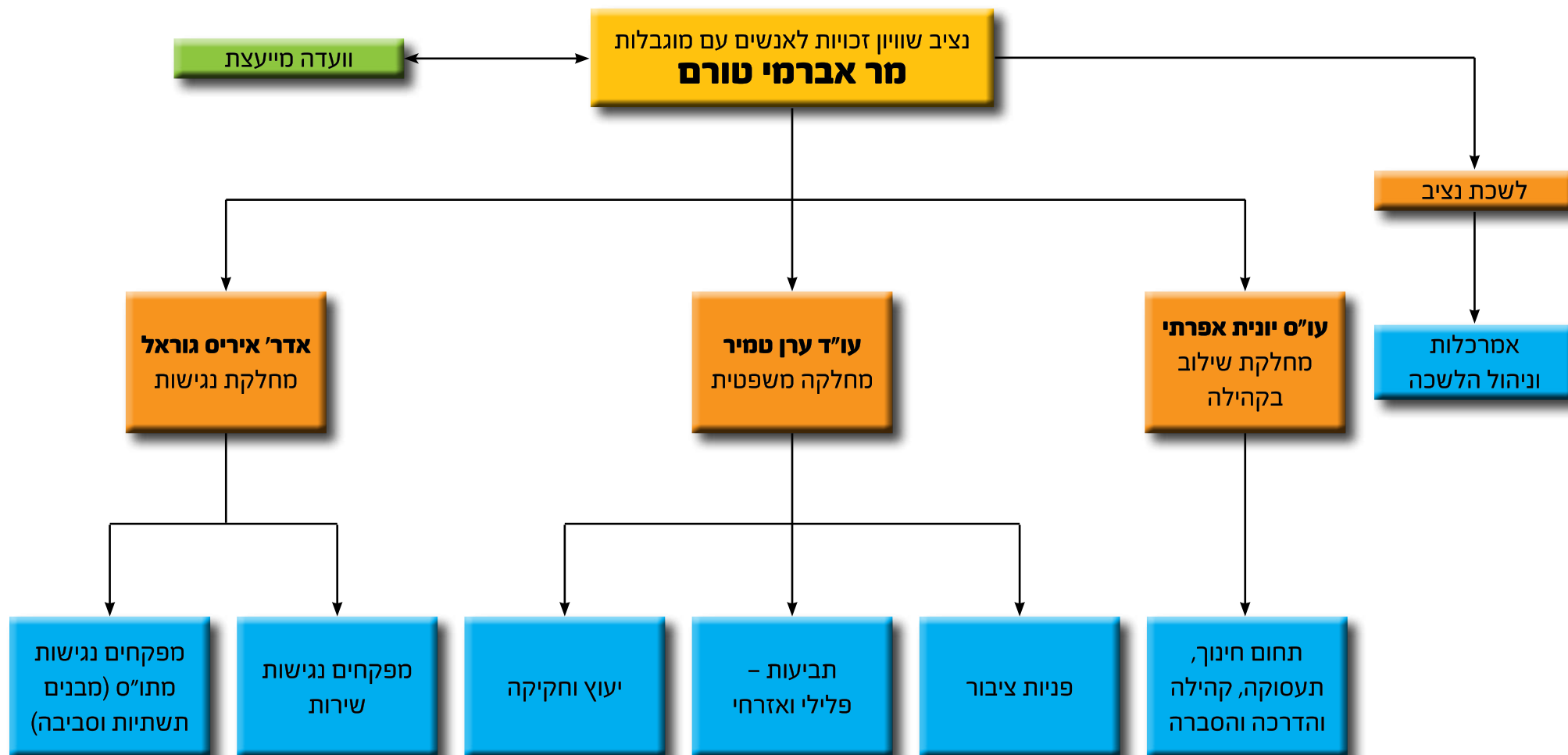
אמנת האו"ם
ופעילות בזירה
בינלאומית

פעילות משפטית,
כתבי אישום
ותביעות אזרחיות

פיתוח ידע מקצועי,
נתונים ומחקר
חוות דעת ועמדות

קידום חקיקה ומדיניות,
פעילות בממשלה
ובכנסת והשתתפות
בוועדות ציבוריות

עקרונות הפעולה של הנציבות

הובלת מדיניות, חקיקה ופעילות אקטיבית באמצעות כל הכלים שברשותה כדי להגיע לשינוי ניכר במצב השוויון של אנשים עם מוגבלות בישראל וביכולתם להשתלב בכל תחומי החיים ולהשתתף בהם באופן פעיל.

יצירת חברה מכילה ונגישה עבור אנשים מכל קשת המוגבלויות.

הובלת עקרון שיתוף הציבור "שום דבר עלינו בלעדינו".

הובלת תהליכי שינוי עמדות ומודעות לנושא שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות בקרב אנשים עם מוגבלות, מובילי דעה, המגזר הציבורי והציבור הרחב.

מתן שירות מעולה ומקצועי לציבור - ובפרט לאנשים עם מוגבלות ולאנשי מקצוע בתחום.

עבודה על בסיס שיתופי פעולה רב מגזריים.

הוועדה המייעצת

לפי חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, ליד נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות פועלת ועדה מייעצת שתפקידה לייעץ לנציב. בוועדה חברים אנשים עם מוגבלויות שונות, או נציגיהם לפי העניין, נציגי ארגונים העוסקים בקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות, מומחים בתחומי פעולתה של הנציבות, משפטנים ונציגי ציבור; רוב החברים בוועדה המייעצת הם אנשים עם מוגבלות.

חברי הוועדה המייעצת המכהנת בשנים 2017-2019:

יו"ר אודליה פיטוסי, סגן יו"ר דיויד הריס, אבי בלאו, גיא שמחי, אילנה בייניש, ג'ין יודיס, דורון לוי, דודו חפצדי, האנאא שלאעטה, יותם טולוב, עליזה ערבה, עמיר ביראני, תמר קרישפין, עמית אונגר, שאול יהלום, ד"ר שגית מור, רויטל לן כהן, רוני רוטלר

חקיקה

אל תגבילו אותנו!

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
COMMISSION FOR EQUAL RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES
مفوضية مساواة حقوق الأشخاص ذوي الإعاقة

משרד המשפטים
MINISTRY OF JUSTICE | وزارة العدل

תקנות וחקיקה בשנת 2018:

תקנות נגישות מוסד חינוך חדש (פורסמו 22/10/18)

תקנות התכנון והבנייה (ביצוע התאמות נגישות למוסד חדש) התשע"ח - 2018 נועדו להבטיח שבתי ספר חדשים ייכללו מראש את מרכיבי ההנגשה המרכזיים:

- פיר מעלית יותקן בכל בניין שהפרשי הגבהים והשיפועים שבו מחייבים התקנת מעלית (לעומת מוסד חינוך קיים שבו יותקן פיר מעלית רק בבניין המרכזי).
- דרך נגישה; בית שימוש נגיש בכל בניין; אקוסטיקה בשליש ממרחבי הלימוד; מקומות ישיבה נגישים במקומות התקהלות; שילוט, תאורה.

הרפורמה בחוק החינוך המיוחד

תיקון חוק החינוך המיוחד אושר ביולי 2018 בעקבות חודשים ארוכים של דיונים, התנגדויות ותיקונים לחקיקה. הנושא מפורט בסעיף חינוך בהמשך הדו"ח.

תקנות הסעה בטיחותית לילדים עם מוגבלות (אושרו ב01/01/19)

התקנות בכללן קובעות סטנדרטים לביצוע הסעות לילדים עם מוגבלות. מעורבות הנציבות סיעה לכך שבמסגרת התקנות נקבעו קריטריונים זהים לקבלת הסעה לילדים שלומדים במסגרות נפרדות וילדים שלומדים במסגרות "שילוב", לקביעת חובת ליווי בהסעה לילדים בגילאי הגן, ולקביעת הכלל שלפיו רק במקרים חריגים ובאישור מיוחד יוסעו מעל 8 ילדים בהסעה אחת.

תקנות הנגישות הפרטנית לתלמיד ולהורה

ועדת העבודה והרווחה של הכנסת אישרה בתחילת ינואר 2018 את תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות פרטנית לתלמיד ולהורה). התקנות נחתמו על ידי שר החינוך, פורסמו ונכנסו לתוקף בסוף אוגוסט 2018.

התקנות עוסקות בהתאמות הנגישות להן זכאים תלמידים עם מוגבלות הלומדים במערכת החינוך והורי תלמידים שהם אנשים עם מוגבלות. התקנות כוללות פירוט של כלל ההתאמות הנדרשות הכוללות לדוגמא מעלית ורמפה, כיתה אקוסטית ומערכת עזר לשמיעה, ברייל ומערכות טכנולוגיות, שפת סימנים ותמלול, הנגשת מתקנים בחצר, טיולים ופעילות חינוכית מחוץ למוסד הלימודי ועוד. נושאים נוספים בהם עוסקות התקנות הם הגדרת החובה לעדכן את הזקוקים להנגשה על זכותם לקבל אותה, נהלי העבודה לצורך ההנגשה, הדרכה של העובדים במסגרות החינוך ועוד.

התקנות עברו לאחר תהליך ארוך בהובלת נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות במשרד המשפטים וח"כ אילן גילאון יו"ר ועדת המשנה לתקנת חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות בכנסת. התהליך נעשה בשיתוף פעולה הדוק עם משרד החינוך האמון על התקנות, ועם מרכז השלטון המקומי ובתהליך שיתוף ציבור אינטנסיבי ביותר של שולחנות עגולים בו נטלו חלק ארגונים שונים, אנשים עם מוגבלות והורים לילדים עם מוגבלות.

התקנות יביאו בשורה אמתית לילדים עם מוגבלות ולמשפחותיהם והן יאכפו בפועל על ידי נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות.

חקיקה חדשה לשנת 2018:

תיקון חוק רישוי עסקים (פורסם ב-19/07/18)

במסגרת רפורמה כוללת ברישוי עסקים, נקבעה הפרוצדורה להוכחת העמידה של עסקים בדרישות הנגישות. הנציבות עמדה על כך שלעסקים תעמוד האפשרות להסתייע ברשות המקומית לקבלת חוות דעת של מורשה נגישות בתמורה לאגרה. בנוסף, במסגרת התיקון ניתנה לנציבות הסמכות לדרוש במקרים המתאימים שלילה של רישיון העסק למי שנמצא כי הפר את הוראות הנגישות.

תקנות פטור בשל נטל כלכלי כבד מדי (אושרו בכנסת ב 20/11/18)

תקנות חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (פטור בשל נטל כלכלי כבד מדי), נועדו לקדם הנגשה של עסקים קטנים ובינוניים תוך התחשבות ביכולת הכלכלית של העסק. הואיל ותקנות הנגישות קובעות כי כל עסק הפתוח לציבור חייב בהנגשה, נוצר צורך לקבוע אילו עסקים אינם חייבים בהנגשות מסוימות מכיוון שעלותן גבוהה מיכולתם הכלכלית. זאת במקום שכל עסק יעשה דין לעצמו. לפי התקנות, מי שעומד במבחן הכלכלי שנקבע יהיה זכאי לפטור מהנגשה מסוימת למשך שלוש שנים ובמקומה יהיה חייב בהנגשה חלופית. כך לדוגמא, עסק שהמחזור הכלכלי שלו נמוך מ 1.1 מיליון ₪ לשנה יהיה פטור מביצוע התאמות נגישות יקרות במיוחד (כגון מעלית ובית שימוש נגיש). אם העסק אכן פטור, עדיין עליו לבצע את כל יתר התאמות הנגישות (כדוגמת רמפה, שילוט וכו'), וכן לספק התאמה חלופית כנדרש. בעל עסק יוכל לבחון בעצמו האם הוא עומד בדרישות הפטור ואם כן הוא זכאי לפטור שיעמוד בתוקף למשך תקופה של שלוש שנים. התקנת התקנות מבהירה כי ככלל כל מי שהמחזור הכספי שלו גבוה יותר מזה שנקבע בתקנות חייב להגיש באופן מלא.

התקנות עברו בכנסת לאחר תהליך ארוך של היוועצות, חוות דעת ודיונים שהובילה נציבות שוויון זכויות.

תקנות שטרם הותקנו ונמצאות בדיון בוועדות הכנסת

תקנות שעת חירום

התקנות באחריות משרד הבטחון כוללות נגישות שירותי בריאות בקהילה במצב חירום, פינוי אוכלוסייה וקליטתה במצב חירום, נגישות שירותים לצרכים קיומיים שעת חירום, נגישות לשירותי חירום כגון חלוקת ערכות מגן והנגשת התראות חירום, מאגרי מידע לצורך שעת חירום ונגישות שירותי חירום למסגרות של אנשים עם מוגבלות.

תקנות נגישות דרכים

בשנת 2018 התקיימו דיונים שמטרתם לקדם את התקנת תקנות חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות שעוסקות בדרכים נגישות. באם יוסדרו התקנות שבאחריות משרד הפנים יספקו אלה קריטריונים ברורים להנגשת מדרכות, מעברי חציה וכיוב' ויאפשרו את אכיפתם.

תקנות נגישות שירותי בריאות (שירות)

בשנת 2016 הותקנו על ידי שר הבריאות תקנות העוסקות בהנגשה של מבני שירותי הבריאות (בתי חולים, מרפאות קופות החולים ונותני שירות גדולים), אולם טרם הותקנו התקנות העוסקות בהנגשת השירות הניתן בהם כמו גם נגישות קליניקות של נותני שירותי רפואה עצמאיים וקליניקות פרטיות. בשל חשיבות תחום הבריאות לחייהם של אנשים עם מוגבלות, נעשה בשנת 2018 מאמץ לקדם את התקנת התקנות החשובות הללו שבאחריות משרד הבריאות.

חקיקה והסדרה שקודמה על ידי הנציבות

תיקון תקנות התכנון והבנייה (תוספת לבניין קיים)

הנציבות יזמה תיקון שמטרתו להעביר למורשי הנגישות (מתו"ס) את הסמכות למתן פטור הנדסי מהתקנת מעלית נגישה בתוספת בנייה לבניין קיים. זאת נוכח הניסיון שנצבר בשנים האחרונות ממנו עלה כי רובן המחולט של בקשות הפטור מתקבלות וניתן להקל על תהליך האישור. התיקון אושר ע"י המועצה הארצית לתכנון ובנייה ונמצא כעת בהליכי חקיקה פנים ממשלתיים.

תיקון בנושא מתן שירות ציבור חיוני במקום נגיש

התיקון המוצע בתקנות נגישות בניין ציבורי קיים ונגישות שירות מבקש לקבוע כי שירות ציבורי שמוגדר כחיוני (משרדי ממשלה, שירותי רשויות מקומיות, בנק ודואר) יפתח סניפים חדשים רק במקום שהוא נגיש באופן מלא. לגבי סניפים שכבר קיימים, התיקון מאפשר להישאר במקום שאינו נגיש במלואו רק באישור של הנציב ואחרי שהוכח שישנה חלופה מקבילה קרובה או שניתן מענה מכבד ומספק לאדם עם מוגבלות באותו מקום באמצעות הנגשה חלופית. התקנות נמצאות בתהליכי אישור.

תיקון תקנות נגישות השירות בתחומי "פטור מתור" ו"פטור מתשלום למלווה"

בעקבות פניות ציבור מרובות שהעלו סוגיות שונות מהציבור בנוגע לנושאי הפטור מתשלום למלווה ופטור מתור, נערך בנציבות תהליך של שיתוף ציבור וחיבה מחודש לגבי הזכאות להתאמות אלה. ההצעה נמצאת בשלבי גיבוש סופיים.

הסדרת נושא חיות שירות

כחלק מיישום תקנות נגישות השירות נדרשה הסדרה של תחום חיות השירות. בשנת 2018 נערכה בדיקה מעמיקה של הנושא ופעילות לקידום ההסדרה של העיסוק של מאמנים של חיות שירות.

נגישות וחוק ההסדרים

על פי חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות נדרשו משרדי הממשלה לסיים את תהליך ההנגשה בסוף שנת 2018. בהצעת חוק ההסדרים לשנת 2019 נעשה ניסיון להכניס סעיף הדוחה את סיום ביצוע תהליך ההנגשה לסוף שנת 2021.

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות התנגדה להצעת החוק ופעלה עם ארגונים וגורמים אחרים כדי לבטלו במספר ערוצים: דיונים בכנסת, עבודה תקשורתית, פגישות עם גורמי מפתח ועבודה עם גורמי המקצוע בדיור הממשלתי במטרה לנתח את המצב הקיים לאשורו ולהוביל להנגשה מלאה בהקדם האפשרי.

בנוסף קיימה נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות היוועצות עם ארגונים של אנשים עם מוגבלות ופעילי שטח כדי לדון בקריטריונים על פיהם ייבחנו הבקשות לצווים מכה תיקון חוק ההסדרים ובפעולות נדרשות לקידום הנגשת המרחב הציבורי בישראל.

בין הדברים שעמדנו עליהם היו צמצום הארכת המועד למינימום, שקיפות, אפשרות לבקרה, לוחות זמנים ואבני דרך.

בתהליכים שהתקיימו במהלך 2018 הוצגו תכניות ההנגשה ועל פיהם הארכה למשרדי ממשלה, שב"ס ומשטרה, דואר, המוסד לביטוח לאומי השכלה גבוהה ומוסדות בריאות.

פניות הציבור

אל תגבילו אותנו!

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
COMMISSION FOR EQUAL RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES
مفوضية مساواة حقوق الأشخاص ذوي الإعاقة

משרד המשפטים
MINISTRY OF JUSTICE | وزارة العدل

היחידה לפניות הציבור

היחידה לפניות הציבור בנציבות מטפלת בפניות ציבור בנושאים הקשורים לנגישות, לשוויון זכויות, ולמניעת הפליה ובתחומים כמו תעסוקה, חינוך, דיור, פנאי, ביטוח ועוד.

הפונים מקבלים ייעוץ ומידע על פי נסיבות כל פניה ופניה. הייעוץ כולל בין היתר מתן מידע אודות המצב החוקי במדינת ישראל באשר לזכויות, גופים נותני שירותים, אפשרויות הסיוע וההטבות הניתנים בכל מקרה ועוד. בטיפול בפניות משתתפות כל מחלקות הנציבות - בפניות בהן נדרשת חוות דעת משפטית נערך הברור הנדרש, ובפניות בהם נדרש טיפול מקצועי מעורב גם גורם מקצועי מצוות הנציבות. בפניות רבות נעשית פניה בכתב ובעל פה של צוות הנציבות אל גורם חיצוני עד לפתרון הבעיה. במקרים הרלוונטיים נמשכת האכיפה באמצעות מחלקת הנגישות ו/או מחלקת התביעות.

במשך השנים חלה עליה משמעותית במספר הפניות ובשנת 2018 כמות הפניות הגיעה לשיא של 5365 פניות בשנה

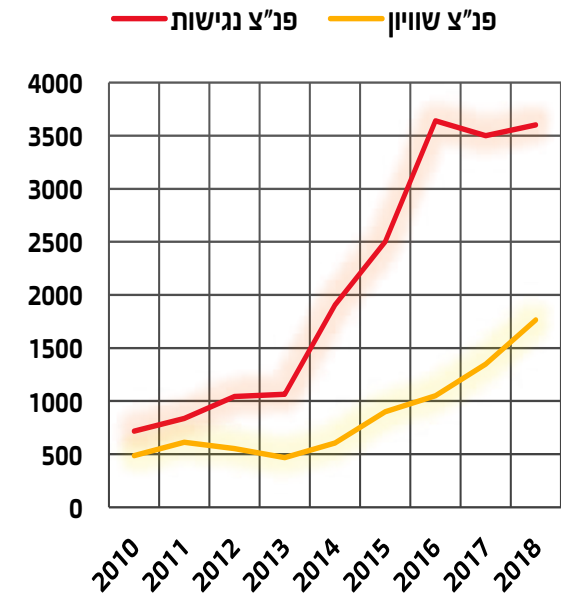
2018: סה"כ 5,365 פניות

- 3600 פניות נגישות
- 1765 פניות בנושאי הפליה, תעסוקה וכו'.
- 324 בקשות פטור

2017: סה"כ 4,857 פניות

- 3510 פניות נגישות
- 1347 פניות בנושאי הפליה, תעסוקה וכו'
- 250 בקשות פטור

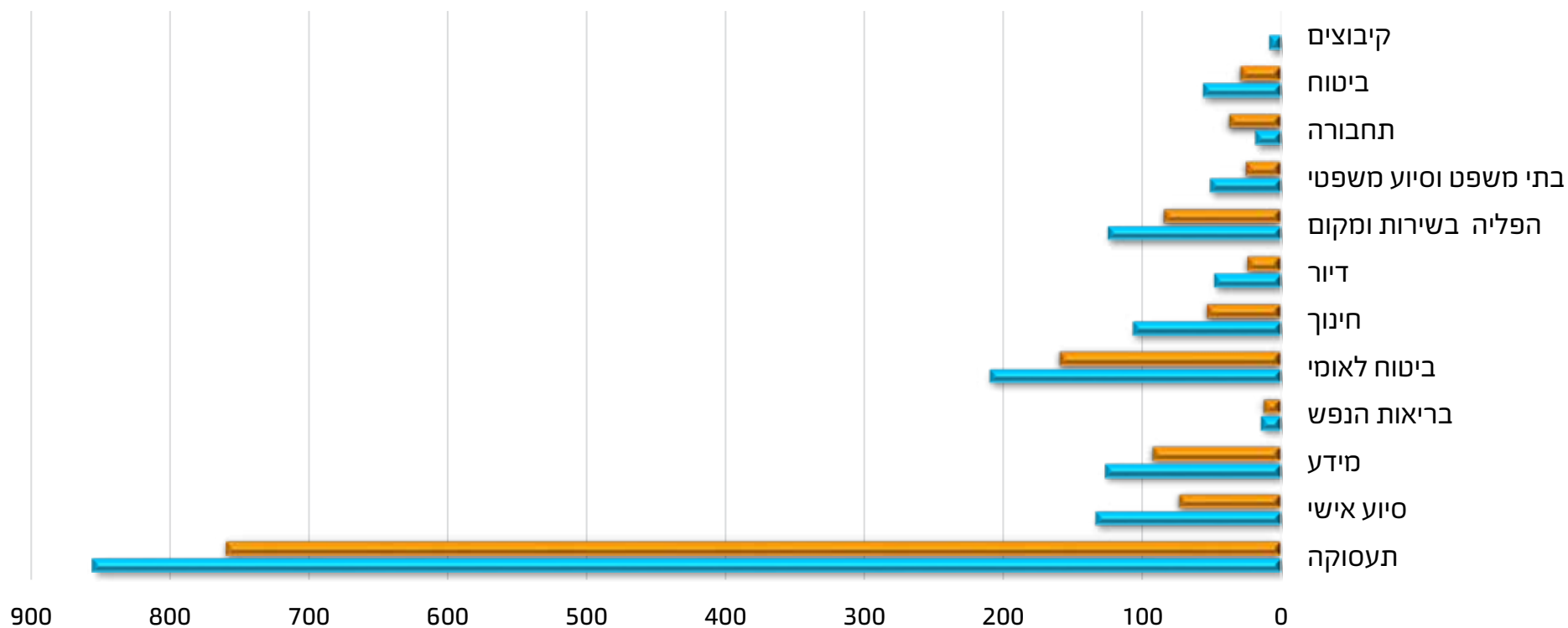
עלייה בפניות הציבור 2010-2018

פילוח פניות ציבור בנושאי הפליה, תעסוקה, מידע ועוד

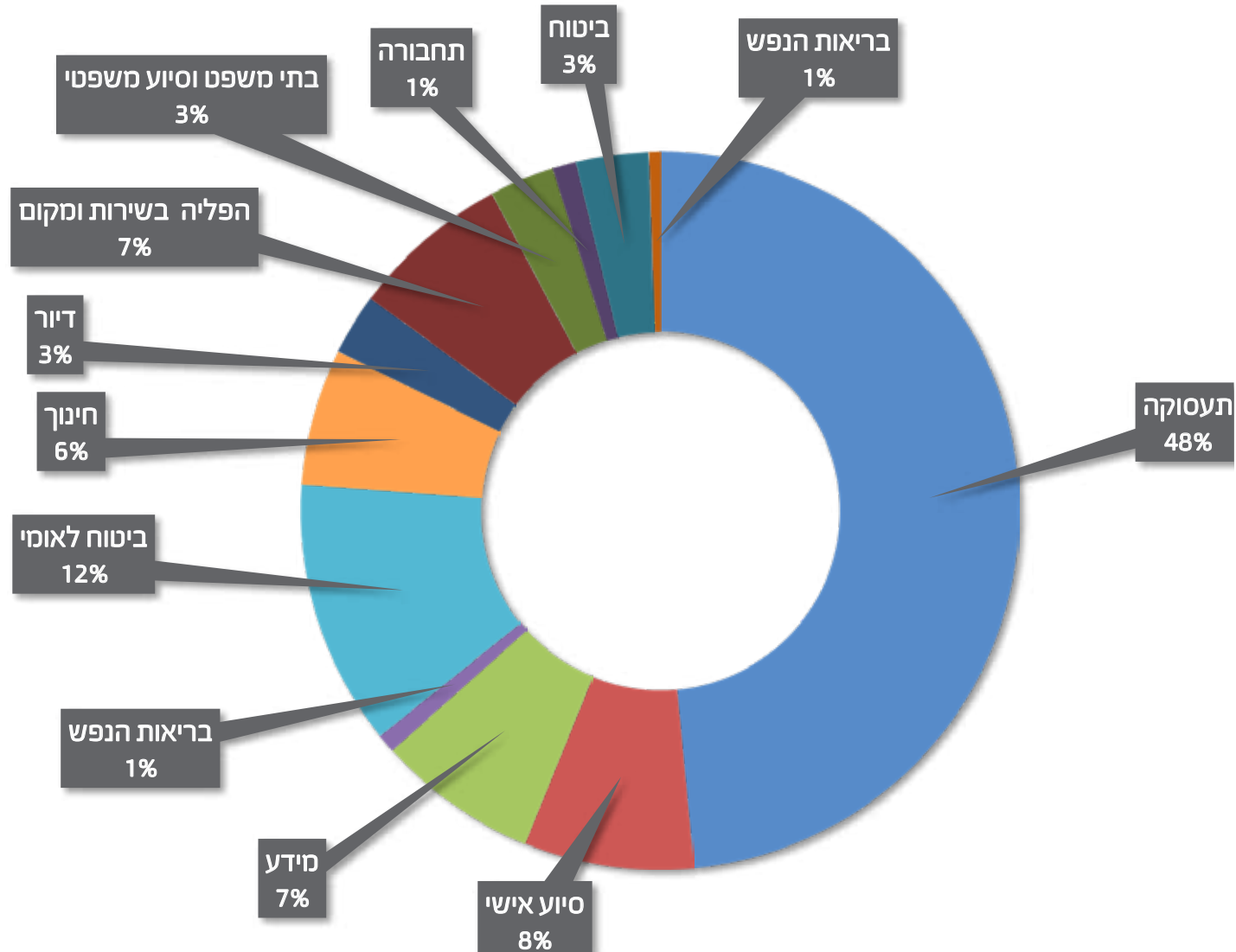
פילוח פניות ציבור השוואה בשנים 2017-2018

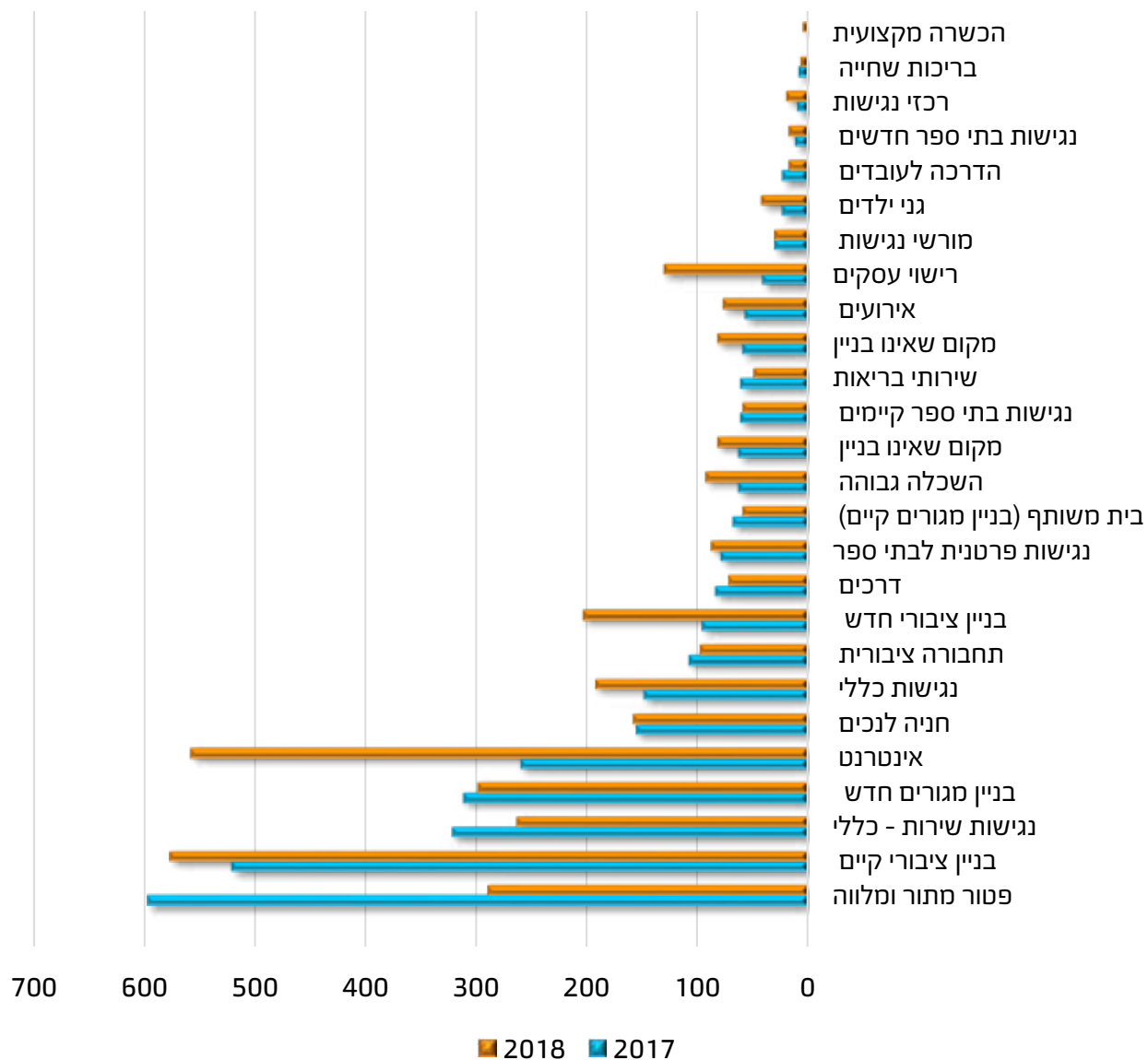
	תעסוקה	סיוע אישי	מידע	בריאות הנפש	ביטוח לאומי	חינוך	דיור	הפליה בשירות ומקום	בתי משפט וסיוע משפטי	תחבורה	ביטוח	קיבוצים
2017	759	73	92	12	159	53	24	84	25	37	29	0
2018	856	135	128	15	211	108	49	126	52	19	57	9

2017 2018

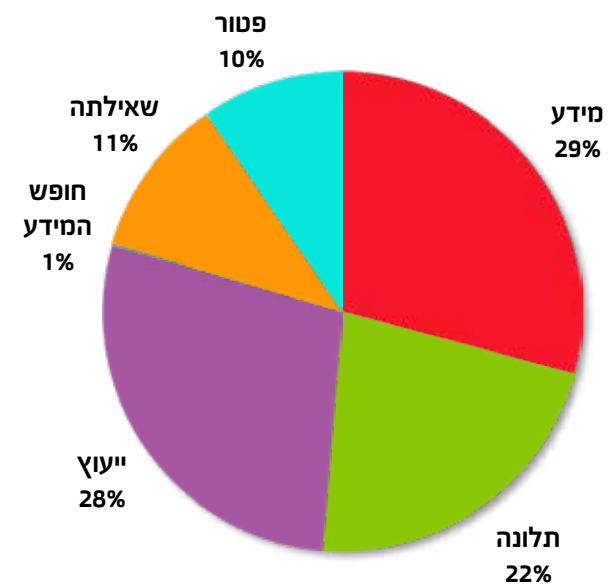
פילוח פניות ציבור בנושאים שונים

פילוח פניות ציבור בתחומי נגישות 2018

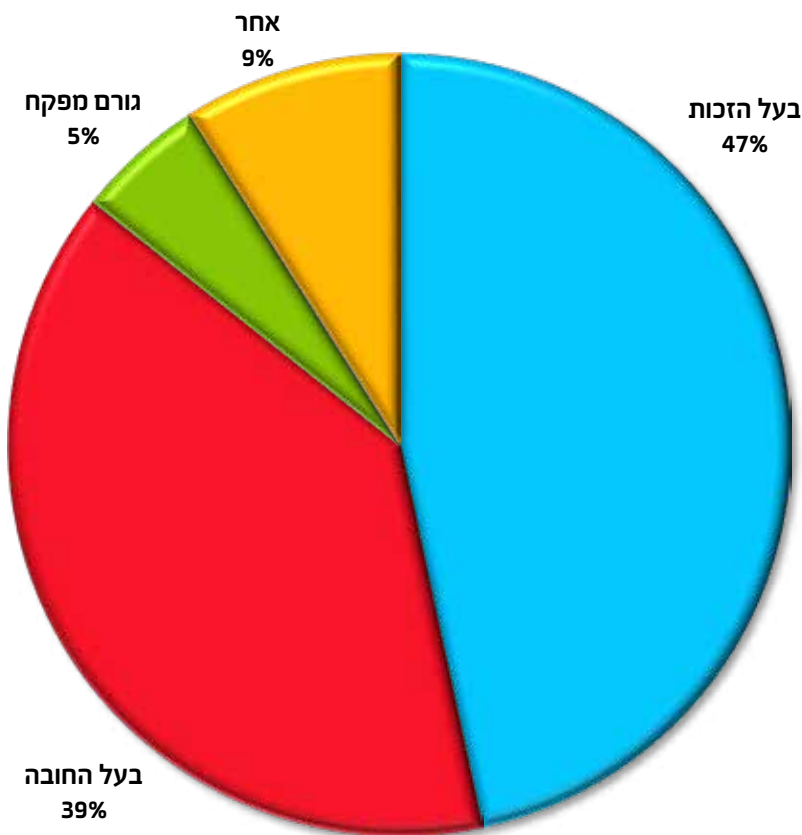
מטרת הפניה בתחום הנגישות

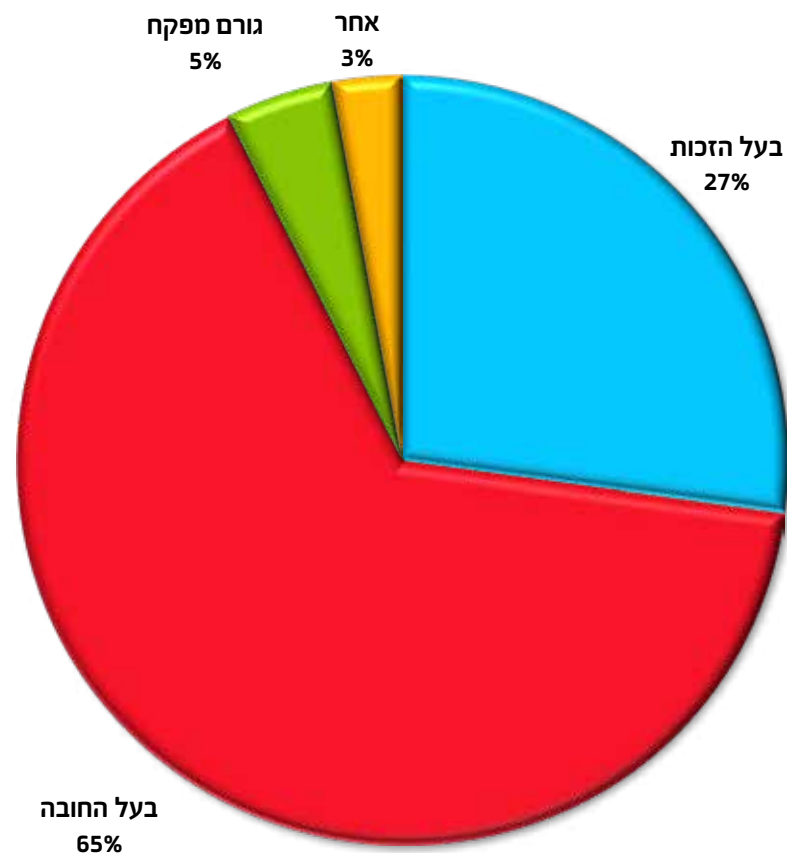
עליה גדולה במספר הפונים שהם אנשים עם מוגבלות המעוניינים לקדם את זכויותיהם

בשנת 2017 רק 964 (27%) מהפונים בתחום הנגישות היו אנשים עם מוגבלות (בעל הזכות),
ואילו בשנת 2018 הגיעו אלינו 1494 פונים (47%)

פילוח פניות לפי זהות הפונה 2018

פילוח פניות לפי זהות הפונה 2017

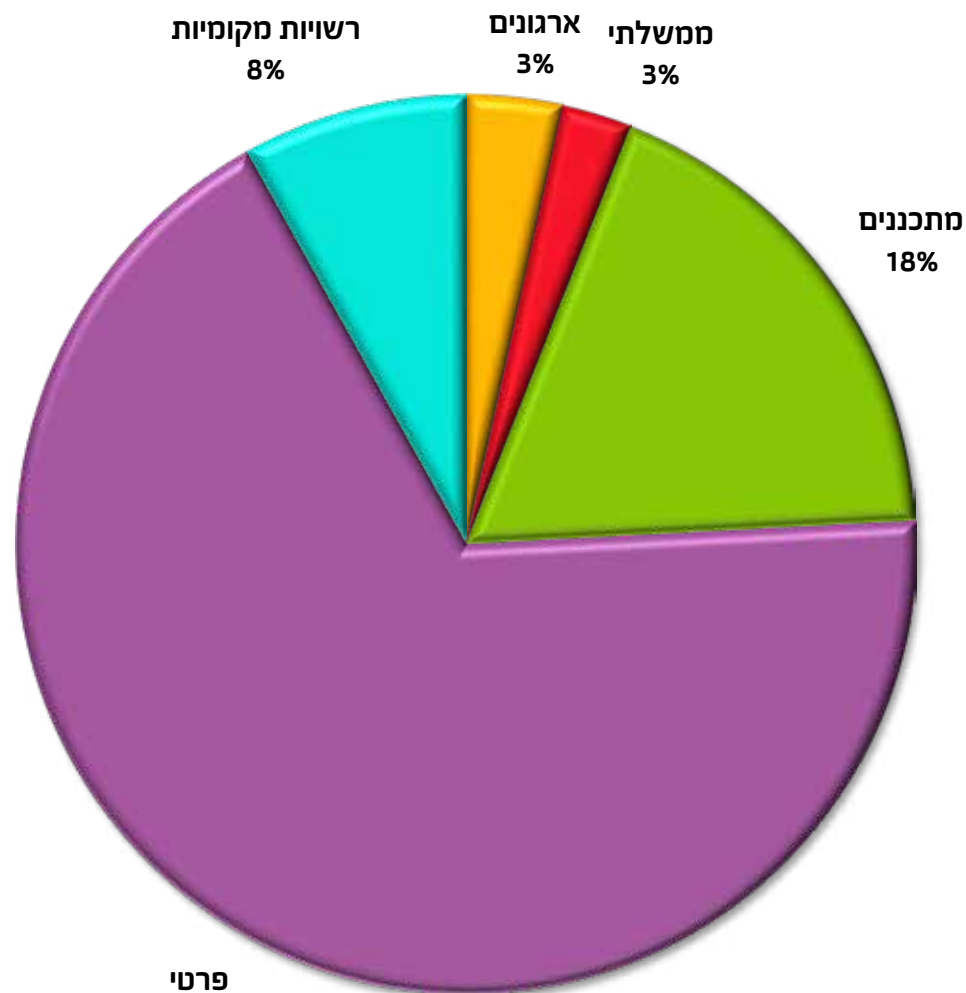
פילוח פניות בתחום נגישות לפי הגורם הפונה

68% מהפניות היו מגורמים פרטיים

18% מתכננים

8% רשויות מקומיות

פילוח פניות לפי גורם פונה

דוגמאות לפניות שטופלו

פניות מתחום נגישות בכיתות וגני ילדים - הנגשה אקוסטית

מקרה 1: אב לילדה לקוית שמיעה נתקל באדישות בכל הנוגע לתהליך הנגשת כיתת הגן בו בתו לומדת. האב פנה הוא לגורמים שונים האמונים על הנגשת מוסדות חינוך בעירייה ובמשרד החינוך לקידום הנושא. אף על פי כן, סיפר האב כי התשובות שקיבל גרמו לו להבין ש: חוק לחוד ומציאות לחוד. האב לא ויתר ופנה לנציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות. בתהליך הטיפול בפנייה, נשלח מכתב מטעם הנציבות לבכירי העירייה בדרישה חד-משמעית לטיפול מידי בהנגשת הגן. זאת, בליווי פירוט ההשלכות המשפטיות שעלולות לנבוע מאי-ביצוע המשימה. כך, תוך ימים בודדים בוצעה רוב העבודה הנדרשת להנגשת כיתת הגן.

מקרה 2: בפניה נוספת בירושלים, אם לילדה עם מוגבלות בשמיעה פנתה לנציבות וסיפרה כי העירייה סירבה לבצע הנגשה אקוסטית בגן בטענה ש"הגן עתיד לעבור למבנה אחר בקרוב". הבטחה חוזרת ונשנית מזה מספר שנים. לשם בירור הנושא פנתה הנציבות לעיריית ירושלים בבקשה להמצאת אסמכתאות לגבי מועד העברת הגן. בתום חודשיים של התכתביות בין הנציבות לעירייה, האחרונה החלה לפעול למען הנגשת הגן.

מדוע חשוב לבצע הנגשה אקוסטית?

הסביבה הלימודית שבה נמצאים התלמידים מבוססת על שמיעה. לכן, עבור ילד עם מוגבלות שמיעה היעדר תנאים אקוסטיים הולמים מהווה למעשה מחסום ללמידה ולתפקוד עצמאי. הנגשה אקוסטית וחזותית של כתת הלימוד מאפשרת תפיסת דיבור טובה יותר על ידי התלמידים עם מוגבלות בשמיעה ובעקבותיה שיפור הישגים הלימודיים וההשתלבות החברתית.

ההנגשה האקוסטית כוללת אמצעים להפחתת רעשי רקע והדהוד בחדר הלימוד, כמו: איטום דלתות וחלונות, התקנת תקרות אקוסטיות, חיפוי קירות, התקנת מזגנים שקטים, שימוש באמצעים להגברת קול הגננת או המורה ועוד.

דוגמאות לפניות שטופלו

פניה מתחום החינוך המיוחד

זכאות לקייטנות ילדים

לנציבות פנו מספר הורים לילדים עם מוגבלות, הלומדים בגן חינוך מיוחד של משרד החינוך וזכאים לקייטנות בחופשות החגים.

לדברי ההורים, על אף זכאותם, סירבה המועצה האזורית שבתחומה הגן, לקיים קייטנה עבור ילדיהם בחופשת סוכות.

הנציבות פנתה למועצה ולמשרד החינוך, ובתשובה הודיע משרד החינוך כי יפתח קייטנה בגן, ככל שמספר הילדים הנרשמים יעמוד בתנאי ההרשמה.

נוסף על כך, הומלץ להורים לשלוח למועצה רשימת הורים המתחייבים לכך שיהיו מעוניינים בקייטנה בחופשת הפסח. וכן לעדכן את הנציבות בכל תשובה שלילית שיקבלו, על מנת שתוכל להתערב במקרה הצורך לקראת החופשה.

פניה מתחום הדיור

אל הנציבות פנתה אחותו של אדם מבוגר עם אוטיזם שמתגורר עם אמו והועסק שנים רבות במקום עבודה בו שולב בהצלחה. אמם של השניים חלתה והאח נאלץ לעבור למסגרת דיור חיצונית.

למסגרת הדיור מערכת תעסוקה משלה, והיא התנתה את קבלתו של האח בעזיבתו את מקום עבודתו הקבוע ומעבר למערכת התעסוקה של מסגרת הדיור.

נוכח גילו של האדם והיותו אדם עם אוטיזם המתקשה בשינוי מסגרות, חשבה הנציבות כי הדרישה של המסגרת אינה סבירה.

נעשתה פניה למסגרת הדיור ולמשרד הרווחה בדרישה לקבל את האח ללא הצבת תנאים הקשורים למקום עבודתו. בעקבות כך, בוטלה ההתניה והאח שולב בהצלחה במסגרת הדיור תוך המשך עבודתו הקודמת.

פניה מתחום נגישות שירות - נגישות אירועים

בחודש ינואר 2018 עלה המחזמר "גריז" לאוויר, אולם לאנשים עם מוגבלות שמיעה נאמר כי המופע לא יונגש והם פנו לנציבות.

לאחר שהובהר למפיקי המחזמר את חובתם החוקית להנגיש את המחזמר - הן באמצעות תמלול והן באמצעות מערכות עזר לשמיעה, מפיקי האירוע הודיעו כי הם אכן ינגישו את המחזמר. ההתאמות גם פורסמו באתר האירוע.

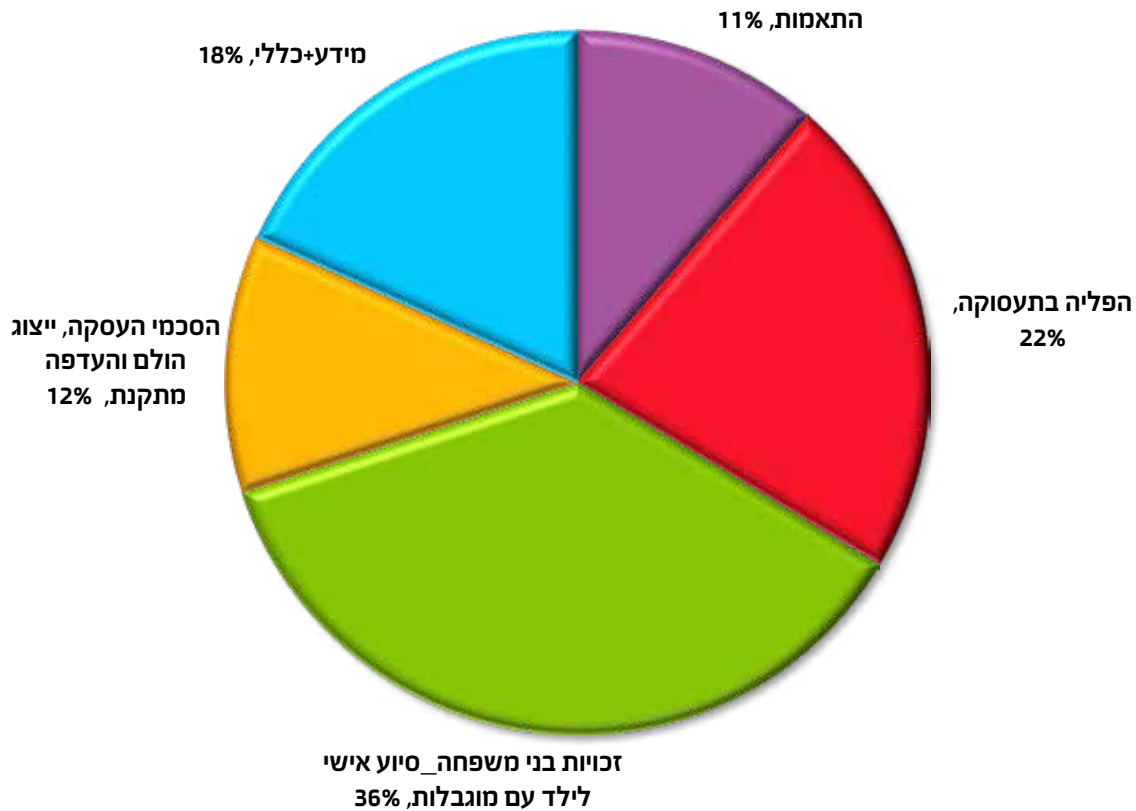
פעמים רבות אנו נתקלים בטענה כי אירוע מוזיקלי לא צריך להיות נגיש לאנשים עם מוגבלות שמיעה. חשוב לדעת: כל אירוע ומופע צריכים להיות מונגשים באמצעות מערכות עזר לשמיעה. בנוסף אירוע מוזיקלי, דוגמת מחזמר, שיש בו עלילה מרכיב משמעותי של שיחה יש להנגיש באופן מלא גם לאנשים עם מוגבלות שמיעה באמצעות תמלול, ולפי בקשה גם באמצעות שפת סימנים.

פניות ציבור בתחום תעסוקה

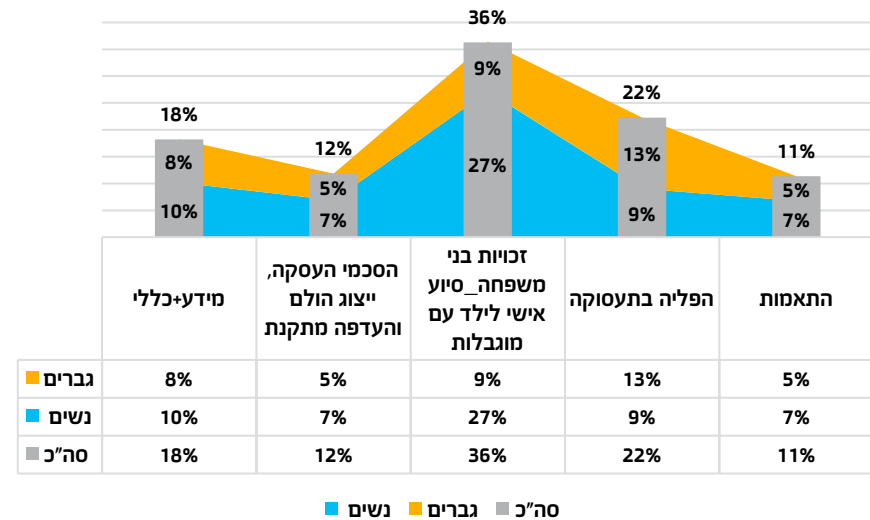
נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות מקבלת מאות פניות בשנה מאנשים שזכויותיהם בתחום התעסוקה הופרו ואשר מבקשים מידע למימוש זכויותיהם ו/או סיוע מול המעסיק. חלק מן הפניות נפתרות על ידי טיפול משפטי, חלקן מצריכות מעורבות מקצועית וחלקן מועברות לשלב התביעה.

בשנת 2018 טופלו 759 פניות בתחום התעסוקה. כהמשך טיפול הוכנו בשנה זו 4 תביעות.

נושאי הפניות בתחום התעסוקה

פילוח הפניות בנושאים השונים על פי מגדר

שיפור ופיתוח מערך הטיפול בפניות ציבור

מוקד פניות בשפת סימנים

- השנה, החלה לראשונה הפעלת מוקד פניות בשפת סימנים. המוקד פועל פעם בחודש באמצעות שיחות וידאו.
- בזמן פעילות המוקד מתורגמת/ית שפת סימנים מתרגמת/ת את השיחה בין הפונה לבין עו"ד המחלקה ומאפשרת טיפול ישיר גם לדוברי שפת סימנים.
- המוקד נפתח בעקבות פניות של אנשים דוברי שפת סימנים שביקשו כי מוקד הפניות יונגש גם באמצעות שפת סימנים כדי לעודד את דוברי שפת הסימנים לפנות ולמצות את זכויותיהם.

אמנת השירות

- בשנת 2018 נכתבה אמנת שירות לטיפול בפניות הציבור, בליווי חברה לייעוץ ארגוני חיצוני.
- אמנת השירות נוגעת לטיפול בכל סוגי הפניות לרבות קביעת עקרונות יסוד מנחים לטיפול בפניות הציבור. הפניות סווגו לסוגים שונים ונקבעו זמנים לכל שלב בטיפול בפניה (sla).
- לאחר פיילוט וניסיון בעבודה על אמנת הטיפול, תפורסם האמנה לציבור.

דוגמאות לפניות בתחום תעסוקה

היעדרות לצורך סיוע אישי

לנציבות פנו מספר הורים לילדים עם מוגבלות, בטענה כי רופאי קופת חולים מסוימת מסרבים לחתום על טופס אישור מוגבלות לילדם. טופס חתום מאשר על פי החוק להיעדר ממקום העבודה לצרכים הנובעים ממוגבלות הילד (היעדרות לצורך סיוע אישי). לא הייתה מחלוקת כי הילד הוא ילד עם מוגבלות כהגדרתו בחוק השוויון. אלא, הרופאים טענו כי חתימתם על אישור שהילד זקוק לסיוע וליווי של ההורה מחמת מוגבלותו, אינו נכלל במסגרת התפקיד שלהם.

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות דרשה כי הקופה תוודא באופן רחבי שרופאיה מספקים את האישורים הנדרשים ואינם מונעים מן ההורים למצות את זכותם להיעדר לצורך סיוע אישי.

לאחר לחץ רציף לשינוי מהותי, שעירב גם את הנהלת משרד הבריאות, הוציאה הנהלת קופת החולים הנחיה ברורה לרופאיה, לחתום על האישור המבוקש.

התאמות בתעסוקה

לנציבות פנתה עורכת דין של עובדת המועסקת כמזכירה באחד מסניפי הבנקים, אשר מחמת מוגבלותה הגופנית והתרופות שהיא לוקחת, זקוקה להתאמת שעות העבודה, באופן שיאפשר לה להגיע ולצאת מוקדם מהעבודה. עורכת הדין פנתה למעביד מספר פעמים, אך לא קיבלה מענה לפנייתה.

בפניית הנציבות למעסיק, הוסברה לו חובתו לפי חוק השוויון לספק לעובדת התאמות הנדרשות לה כדי לבצע את תפקידה ולהשתלב במקום העבודה. זאת, כל עוד ההתאמות אינן מטילות על סניף הבנק נטל כבד מדי ואינן פוגעות בדרישות המהותיות של התפקיד.

בעקבות פניית הנציבות, הסכים המעביד לתת לעובדת את ההתאמות מידית וללא סייג.

תביעות

אל תגבילו אותנו!

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
COMMISSION FOR EQUAL RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES
مفوضية مساواة حقوق الأشخاص ذوي الإعاقة

משרד המשפטים
MINISTRY OF JUSTICE | وزارة العدل

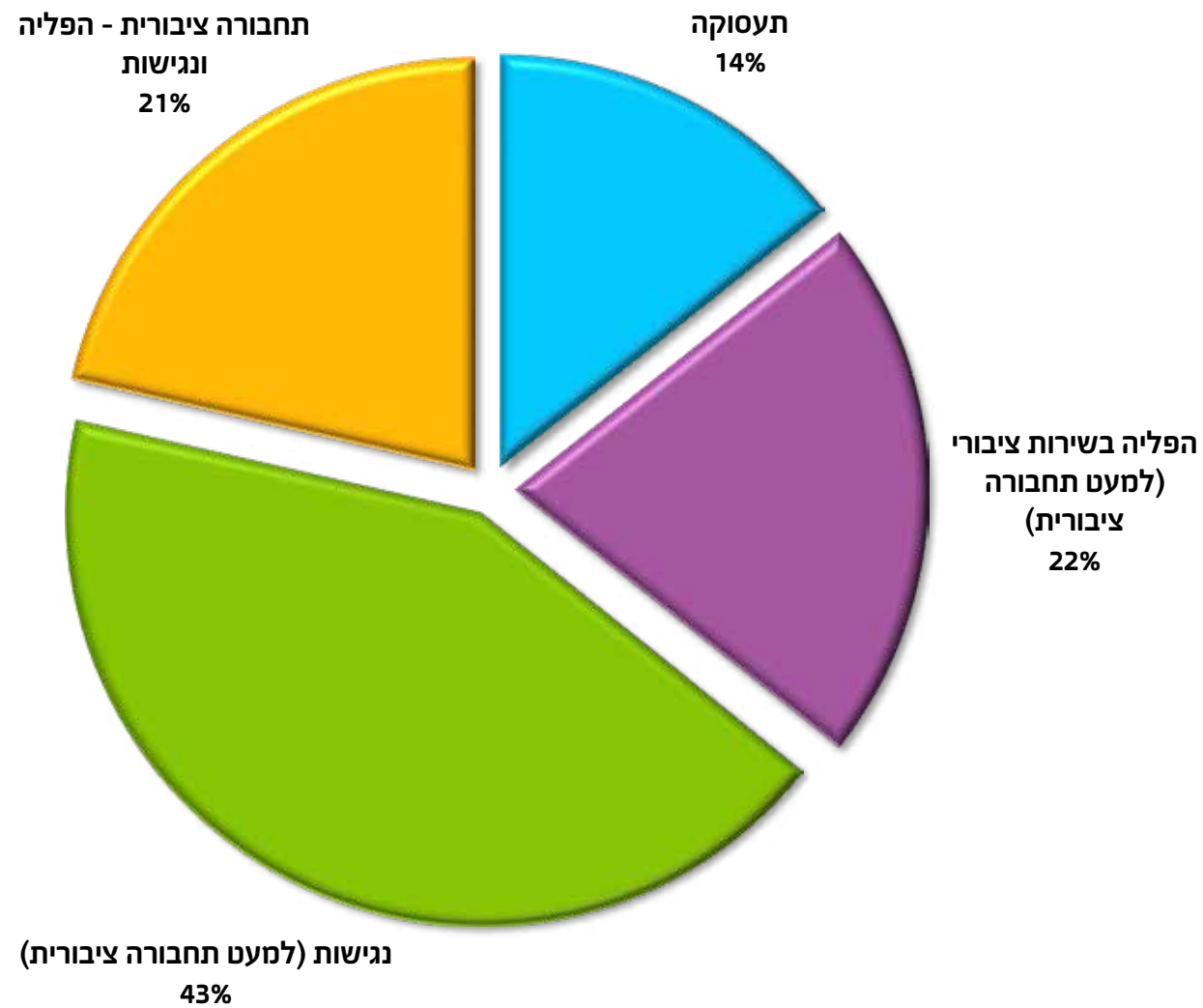
תביעה אזרחית, פלילית ועמדות בהליכים משפטיים

המחלקה מגישה סוגים שונים של תביעות ומעורבת בתיקים בבתי המשפט. בכלל זה מגישה תביעות אזרחיות בנושאי הפליה ונגישות, תביעות בשם אנשים עם מוגבלות בתחום התעסוקה, תביעות ייצוגיות וכתבי אישום פליליים. המחלקה מגישה עמדות לבתי המשפט בתיקים שונים כ"ידיד בית משפט". בנוסף שותפה בגיבוש עמדת המדינה בעתירות לבג"צ, בעתירות מינהליות ובתביעות המוגשות נגד המדינה בנושאים הרלוונטיים לפעילות הנציבות. התביעות מוגשות בעקבות פניות ציבור לנציבות השוויון או בעקבות פיקוחים שמתבצעים בשטח שבהם מתגלים ליקויים.

בשנת 2018 היה גידול משמעותי במספר התביעות וחוות הדעת שהוגשו.

2018	2017	2016
■ 21 תביעות	■ 17 תביעות	■ 3 תביעות
■ 65 חוות דעת	■ 41 חוות דעת	■ 35 חוות דעת

נושאי תביעה בשנת 2018

דוגמאות לתביעות במקרי הפליה של אנשים המסתייעים בכלב נחייה

מקרה 1: הפליית אדם באוטובוס

התביעה הוגשה בעקבות מקרה של פונה צעיר עם מוגבלות בראייה, אשר נעזר בכלב נחייה שנהג אוטובוס אסר עליו לעלות לאוטובוס יחד עם כלב הנחייה. הנהג טען שעל פי החוק הכלב חייב לעלות עם מחסום על פיו. כל ניסיונותיו של האדם להסביר לנהג כי מדובר בכלב נחיה הפטור מהשמט מחסום על פיו, ואף הצגת תעודת עיוור ומסמכים של הכלב לא צלחו והנהג אף סגר את האדם באוטובוס עד שבירר את הנושא.

התביעה הסתיימה בפשרה הכוללת פיצוי לפונה בסך 15,000 ₪. החברה אף התחייבה לבצע הדרכה מרוכזת לכלל העובדים, וכן לכל נהג אשר ייקלט לעבודה, בנושא הוראות חוק השוויון ולגבי אופן ההתנהגות הנדרש ע"י הנהג כלפי אנשים עם מוגבלות.

מקרה 2: הפליית אדם במסעדה

אל הנציבות הגיעה פנייה של אדם עיוור הנעזר בכלב נחייה, שביקש לסעוד במסעדה. לדבריו של בעל המסעדה, כלב הוא בע"ח טמא ואף על פי שהפונה טען כי כלבו משמש כמקור עיניו; בעל המסעדה סירב להכניס את הכלב. טרם הגעת הפנייה לנציבות, נבדק הנושא גם על ידי תחקירנית וצלם ערוץ 11 שהגיעו עמו לביקור במקום ונתקלו בסירוב המגובה על ידי עורך דינו של הבעלים.

הנתבעים טענו כי לפי השריעה האסלאמית (הדין האסלאמי), הכלב נחשב לטמא והכנסת כלב למקום שמגישים בו אוכל לבני אדם נחשבת להפרה של ההלכה ותרתייע לקוחות מוסלמים מלסעוד במקום. לפי בדיקת הנציבות נראה כי חכמי ההלכה המוסלמית חלוקים בשאלת טמאות הכלב. מכל מקום, אין כל איסור לפי הדין של כניסת כלב נחייה למסעדה ובכל מקרה חוקי המדינה גוברים על כל הצדקה לאי הכנסת אדם עיוור עם כלב נחייה למסעדה.

דוגמאות לתביעות בנושא תחבורה ציבורית

תביעה - הסדר פיצויים בגין היעדר זמינות אוטובוסים נגישים להסעה.

נציבות שוויון ערכה פעילות אכיפה מול חברות הסעות אשר על פי תקנות הנגישות חייבות להעמיד להשכרה אוטובוסים מיוחדים נגישים להסעת אנשים עם מוגבלות בודדים ובקבוצות תמורת מחיר זהה למחירו של אוטובוס שאינו מונגש.

לאחר מכתב התראה הושג הסדר פשרה עם חברה המפעילה אוטובוסים לנסיעות מיוחדות, על תשלום פיצויים של 37,500 ₪. במסגרת ההסדר התחייבה החברה גם לבצע פעולות נוספות לקידום הנגישות ולהעביר הדרכה לעובדיה. הפיצויים יועברו לאוצר המדינה.

תביעה - הפליה בגביית מחיר מופקע מאישה עם מוגבלות במונית נגישה.

התביעה הוגשה נגד שני נהגי מוניות אשר גבו מחיר מופקע מאישה עם מוגבלות עבור נסיעה במונית נגישה. עבור נסיעה קצרה בתוך העיר רחובות וחזרה נגבה סך של 250 ש"ח. החוק אוסר על גביית מחיר גבוה מאדם עם מוגבלות בשל מוגבלותו, ובהקשר של מוניות נגישות - על נהגי המוניות לגבות מחיר זהה למונית רגילה, לרבות הפעלת מונה. יצוין שניתנת הנחה משמעותית באגרת הרישוי למוניות נגישות.

דוגמאות לתביעות בשל היעדר נגישות מבנים

תביעה - נגישות לבית עלמין

הוריה של אישה עם מוגבלות פיזית המתניידת באמצעות כיסא גלגלים ממונע רכשו מספר חלקות קבר בבית עלמין לפני כשנתיים. בעת הרכישה חזרו והדגישו בני המשפחה בפני נציגי החברה קדישא את הצורך בחלקת קבר הנגישה לכסא גלגלים, ולכן הוצעה להם חלקה בבניין חדש בו תוכננה מעלית. הובטח לבני המשפחה כי המעלית תותקן במקום. למרבה הצער, באוגוסט 2017 נפטר אב המשפחה ורק בעת הגעתם לטקס הקבורה, התחוויר כי טרם הותקנה מעלית בבניין ועקב כך לא קיימת דרך נגישה המובילה אל חלקת הקבר של האב בקומה השלישית.

בתו של המנוח, המתניידת באמצעות כיסא גלגלים ממונע וכבד, נאלצה לעלות את שש הקומות המובילות לחלקת הקבר, תוך שהיא מסתייעת ברמפות ידניות שהיו ברכבה ובאנשים שהגיעו ללוויה. זאת בקושי רב ותוך סיכון עצמי ותוך פגיעה בכבודו ובעצמאותה.

רק בסוף דצמבר הושלמה התקנת המעליות במתחם הקבורה החדש, כך שעד למועד זה, נמנעה מהאשה האפשרות לפקוד את קברו של אביה ולהתייחד עם זכרו במלאת חודש למותו ובמספר הזדמנויות נוספות.

לאחר קבלת הפנייה, בירור והתכתבות מול חברת קדישא, הוגשה תביעה על ידי הנציבות בנושא נגד חברת קדישא ושלושה נושאי משרה על בנייה והפעלה של מקום ציבורי שאינו מונגש לאנשים עם מוגבלות בהתאם להוראות הדין.

תביעה - נגישות לאולם אירועים

אדם עם מוגבלות פיזית המתנייד בכסא גלגלים הוזמן לאירוע באולם אירועים. רק בהגיעו לאולם, הבחין כי האירוע מתקיים בקומה העליונה אליה אין מעלית נגישה. כאשר פנה אל עובדי האולם, הם הפנו אותו אל מתקן הרמת משא. בלית ברירה,

ומכיוון שהחליט כי אינו רוצה להיעדר מהאירוע, נאלץ לעלות במתקן המשא שהיה חשוף ללא כל הגנה. זאת באופן שאינו שוויוני, מכובד, עצמאי ובטיחותי!

בהזדמנות אחרת אחרי אירוע זה, אותו אדם היה מוזמן לאירוע משפחתי נוסף באותו מקום, אך בחר לא להשתתף בו בשל היעדר הנגישות במקום ותחושות הפחד הקשות שחוו במתקן המשא.

לאחר קבלת הפניה ובירור מול בעלי האולם ומחזיקיו, הוגשה תביעה.

תביעה - נגישות לחדר מלון

התביעה הוגשה בעניינו של אדם עם מוגבלות המתנייד באמצעות כיסא גלגלים, בשל היעדר נגישות בבית מלון. האדם הזמין חדר בבית מלון בעקבות פרסום באתר האינטרנט בדבר נגישות בית המלון, ולאחר בירור טלפוני עם הנציגה בעת ביצוע ההזמנה כי קיים בבית המלון חדר נגיש. משהגיע לבית המלון גילה כי המעלית אינה נגישה ואין באפשרותו להיכנס אליה עם כיסא הגלגלים. לאחר שהתלונן על כך הוצע לו לקבל חדר נגיש בבית מלון צמוד - אך גם שם היו ליקויי נגישות משמעותיים.

התביעה הוגשה הן בגין פרסום שגוי ומטעה והן בגין איחור בביצוע התאמות הנגישות.

תביעה בשל היעדר נגישות בספא

התביעה הוגשה נגד מפעילים של מועדון כושר ובעלת ספא, המצויים שניהם במלון. זאת בעקבות פנייה של נערה עם מוגבלות שהזמינה טיפול בספא לרגל יום הולדתה ה-16. ההזמנה בוצעה לאחר שנעשה בירור טלפוני כי המקום נגיש. בשהייתם במקום התברר כי אין במקום שירותים, מקלחת ומלתחה נגישה. הנערה נאלצה להתקלח במקלחת שאינה נגישה בחוסר פרטיות, ובאופן שאינו עצמאי, אינו מכבד ואינו בטיחותי.

דוגמאות נוספות לתביעות בתעסוקה

התאמות ותפקיד חלופי

התביעה הוגשה בעניינה של עובדת שעבדה כעשרים וחמש שנים כמטפלת במעון ולאחר תאונה לא אפשרו לה לחזור לעבודה סדירה עם ההגבלות שהוטלו ע"י רופא תעסוקתי. בעקבות התביעה הוסכם כי תוחזר לתפקיד חלופי באותו המעון.

האישה, שסבלה מפריצת דיסק, קיבלה אישור על ידי הרופא התעסוקתי שאינה יכולה להרים משא מעל 10 ק"ג ועבדה בתנאים אלה במעון במשך תקופה מסוימת. לאחר שהיא עברה תאונת דרכים וסיימה ימי מחלה היא ביקשה לחזור לעבודה. אולם המעסיק אמר, באופן מפתיע, שלא יאפשר לעובדת לחזור לעבודה סדירה על פי התנאים הללו. לכן אולצה העובדת ליטול ימי מחלה במשך שנה וחצי שלמות בהן סירב להחזיר אותה ואף סירב לתת לה מכתב פיטורין.

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות הגישה תביעה ובקשה ל"צו עשה זמני" המבקש מבית הדין להורות לנתבעת להחזיר לאלתר את המבקשת לעבודתה או לכל תפקיד אחר ההולם את כישוריה ומוגבלותה.

בדיון שנערך הוסכם בין הצדדים שהעובדת תחזור לעבודה בתפקיד חלופי במקום עבודתה הקודם ובאותם תנאי עבודה ושכר. בנוסף במסגרת ההסדר סוכם שהיא תקבל תשלום מלא עבור כל הימים מאז מיצוי ימי המחלה ועד למועד שיבוצה החדש בעבודה כך שלמעשה לא נגרמה לה כל פגיעה כספית, וחשוב מכל, התפקיד החלופי יתחשב באופן מוחלט בהגבלות שהוטלו ע"י הרופא התעסוקתי.

הצבת תנאים שאינם מן העניין בשל מוגבלות

המקרה עוסק באישה צעירה עם מוגבלות נפשית, אשר התקבלה לעבודה ברשת חנויות בגדים.

מכיוון שהמוגבלות לא השפיעה ולא הייתה צפויה להשפיע על ביצוע התפקיד, לא דיווחה עליה הפונה עם קבלתה לעבודה. השבועות הראשונים היו מוצלחים, הפונה קיבלה מחמאות על תפקודה, ואף קודמה לתפקיד אחראית על הקופה. כל זאת עד שמנהלת החנות שמה לב לכך שדיווחה על קבלת קצבה בטופס 101.

היא פנתה אל העובדת בדרישה לדעת בגין מה היא מקבלת קצבה, ולא הסתפקה בתשובתה כי מדובר בקצבת נכות אלא דרשה לדעת על בסיס איזו נכות. משעה שציינה כי יש לה מוגבלות נפשית, הופסקה מידיית עבודתה של העובדת בחנות, בטענה כי לא עברה את המבחנים הנדרשים להמשך עבודתה. על אף בקשתה לבצע את המבחנים בהקדם, לא נקבע מועד לביצועם.

נוכח הנסיבות, העובדה כי היו מרוצים מתפקודה המקצועי של הפונה ולא דרשו ממנה לעבור מבחנים עד שגילו את נושא המוגבלות, סברה הנציבות כי מדובר במקרה של הפליה בגין מוגבלות, והחליטה להגיש תביעה כנגד המעסיק המפלה.

דוגמאות נוספות לתביעות בתעסוקה

הפליה על רקע מוגבלות בן משפחה

תביעת תעסוקה בגין הפליה בקבלה לעבודה של אשה בשל מוגבלות של בנה. מדובר באשה עם ניסיון והכשרה בחינוך מיוחד אשר ביקשה להתקבל לעבוד בגן כתומכת הוראה. היא זומנה לראיון עבודה שבוטל טרם עת על ידי המעסיק בטענה שמוגבלות בנה מייצרת מעורבות רגשית שתפגע במקצועיותה. זאת למרות שלא היה לכך כל עיגון במציאות, העבודה לא הייתה אמורה להיות במסגרת בה בנה לומד והיא עבדה בתחום בהצלחה בעבר.

תביעה - תנאי העסקה

סייעת עם מוגבלות בגן ילדים, אולצה לעבוד במשך למעלה מ-6 שנים כ"מתנדבת" ללא שכר וזכויות סוציאליות, על אף שמילאה תפקיד מלא של עובדת לכל דבר ועניין. כך, היא עבדה משרה מלאה, נדרשה להודיע מתי תעדר ולהמציא אישורים לכך - כלומר, הייתה חלק אינטגרלי לחלוטין מצוות הגן ואהובה על ידי הצוות וההורים. המעסיק לא שיתף פעולה עם בקשת התובעת ומשפחתה לפנות למשרד העבודה לקבלת אישור העסקה או אישור לשכר מינימום מופחת.

יש לציין כי החוק קובע מנגנון ברור לכינון יחסי שיקום בשוק העבודה ולקבלת אישור שכר מינימום מותאם (מופחת). ללא אישור שכזה, מתקיימים יחסי עובד מעביד רגילים ויש חובה לשלם שכר מינימום וזכויות סוציאליות.

התביעה כוללת רכיבים של שכר עבודה למשך כל תקופת העבודה: דמי חופשה, דמי הבראה, דמי חגים, גמול שעות נוספות, פיצוי על אי הפרשה לקרן פנסיה, פיצוי על אובדן התשואה והלנת שכר. בנוסף, פיצוי על הפרת חוק השוויון בטענה כי הפגיעה בזכויות הסוציאליות הוא בשל ניצול היותה אדם עם מוגבלות ועל כן מתן תנאי עבודה שנופלים מתנאי העבודה הרגילים.

דוגמאות לתביעות בהפליה במתן שירות

תביעה - הפליה בלונה פארק

בחודשים הראשונים של 2018 הגישה הנציבות שתי תביעות אזרחיות כנגד הלונה פארק. בשני המקרים נאסרה עלייתם של אנשים עם מוגבלות למתקני האקסטרים בלונה פארק, רק משום שהם אנשים עם מוגבלות, ומבלי שעלייתם למתקן סיכנה אותם או אחרים באופן כלשהו.

במקרה הראשון נמנעה עלייתו של אדם מבוגר, שהגיע ללונה פארק עם בתו, רק משום שנשא צמיד לבן המזהה אותו כאדם עם מוגבלות ומאפשרת לו פטור מעמידה בתור לו הוא זכאי. כשראה מפעיל המתקן כי האיש נושא צמיד לבן, הבין שהוא אדם עם מוגבלות, והורה לו שלא לעלות, זאת בשעה שכלל לא ידע מהי מוגבלותו והאם עלייתו מסוכנת באופן כלשהו. מהראיות בתיק עולה כי הנהלת הלונה פארק הורתה למפעילי מתקני האקסטרים למנוע עליה של נושאי הצמיד הלבן, ככלל, וללא קשר לאופי מוגבלותם. גם במקרה השני, נמנעה עלייתו של נער למתקן רק משום שנשא צמיד לבן שזיהה אותו כנער עם מוגבלות, גם במקרה זה ללא ידיעה של המפעיל מהי מוגבלותו.

בשני המקרים הוחלט להגיש תביעה והנושא נמצא בדיונים בבית משפט.

כתבי אישום פליליים

פסק דין בכתב אישום בשל העדר נגישות בתחנה מרכזית

חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות קובע כי אדם עם מוגבלות זכאי לשירותי תחבורה ציבורית נגישים, בהם יוכל להשתמש באופן מכובד, עצמאי ושוויוני. זאת, לרבות אפשרות גישה לתחנות שבמסגרתן פועלים שירותי התחבורה הציבורית.

במסגרת עבודת הפיקוח בתחנה המרכזית נשלח מכתב התראה אשר התייחס לממצאי פעולת פיקוח. משלא טופלו ליקויי הנגישות שצוינו במכתב ההתראה, דרשה הנציבות מהחברה, באמצעות צו נגישות, לתקן את הליקויים ולהשלים את התאמות הנגישות בתחנה המרכזית.

עם זאת, בשתי פעולות פיקוח חוזרות שהתקיימו במתקן, נמצא כי ליקויים רבים טרם תוקנו ועל כן הוגש כתב אישום לבית משפט השלום בנצרת.

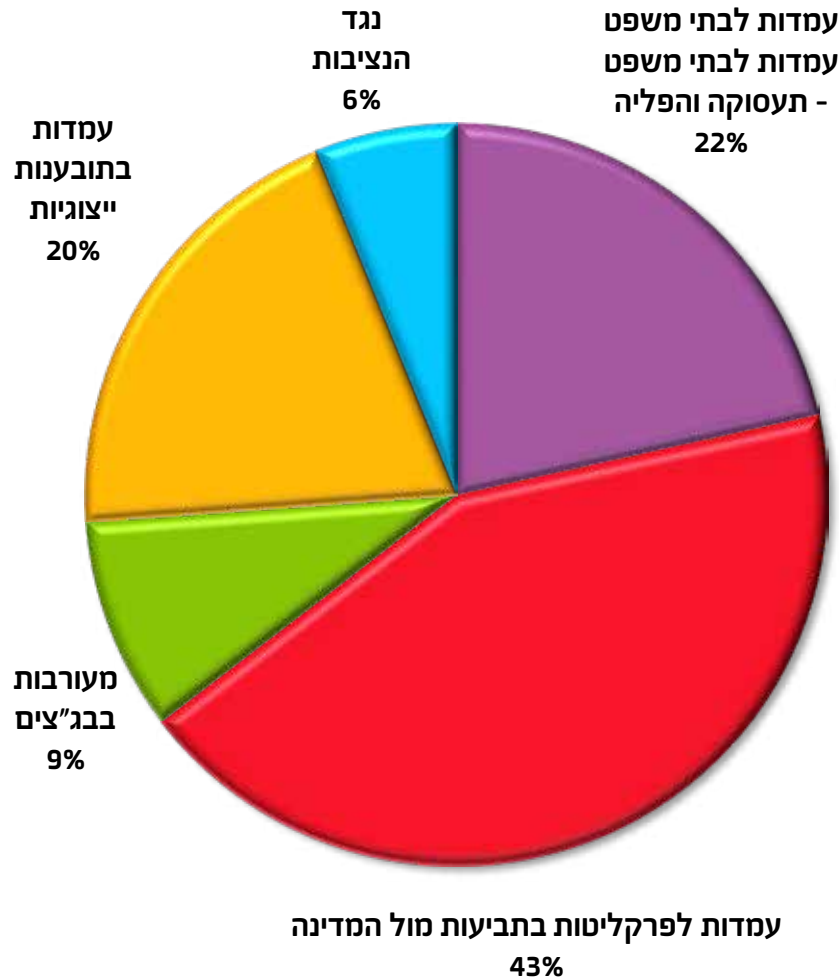
במסגרת הסדר טיעון שהושג השנה, החברה שברשותה התחנה המרכזית - הודתה כי הפרה צו נגישות כיוון שלא התקינה פס מוביל בשולי הדרך הנגישה שמטרתו לאפשר לליקויי ראייה להתמצא בדרך.

ובנוסף, לא התקינה שילוט מכונן למקומות החנייה הנגישים ולא התקינה שילוט של כניסה נגישה אשר תזוהה על ידי סמל הנגישות הבינלאומי.

בית המשפט הרשיע את החברה והוטל עליה תשלום קנס על סך 125,000 ₪.

חוות דעת לבית המשפט

פילוח עמדות וחוות דעת 2018

בנוסף להגשת תביעות, צוות התביעות האזרחיות של הנציבות גם מגיש חוות דעת ועמדות ומעורב בתיקים רבים בהם נדרשת חוות דעתנו. דוגמאות משנת 2018:

תובענות ייצוגיות בנושאי נגישות

כגון - גביית דמי חניה, הנגשת חנויות ביגוד, הנגשת תיאטראות ובתי קולנוע, הנגשת חניונים לאנשים עם מוגבלות בשמיעה, הנגשת תחנות אוטובוס, הפליה בשירותי בנקאות, הנגשת עסקים לאנשים עם מוגבלות בשמיעה ועוד.

בג"צים

הקשורים לשוויון אנשים עם מוגבלות - דיור בקהילה, שירותי רווחה לזרים עם מוגבלות, הנגשת התחבורה הציבורית במזרח ירושלים, והמשך הטיפול בבג"צים הנוגעים להסעות ילדים משולבים לבית הספר, לקצבת ניידות לעיוורים, לאכיפת איסור חנייה על מדרכה ועוד.

הגשת חוות דעת לבתי המשפט ובתי הדין לעבודה

בתיקי הפליה בתעסוקה, בתיקי הפליה, בתיקי נגישות - לרבות כנגד המדינה, ובתיק הנוגע להפליה בקיצבאות ביטוח לאומי.

כמו כן, טופלו עתירות מינהליות שהוגשו, שלא בצדק, נגד הנציבות יחד עם הפרקליטות.

**אם נתקלת בחסם, אם הופלית לרעה,
אם פגעו בזכויותיך או לבירור זכויותך,
נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות כאן בשבילך!
טלפון: 02-5088001 | פקס: 02-5088025
דוא"ל: pniotnez@justice.gov.il**

שילוב בקהילה

אל תגבילו אותנו!

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
COMMISSION FOR EQUAL RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES
مفوضية مساواة حقوق الأشخاص ذوي الإعاقة

משרד המשפטים
MINISTRY OF JUSTICE | وزارة العدل

תעסוקה - פעולות ליישום חוק ייצוג הולם:

תיקון 15 לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות מחייב גוף ציבורי המעסיק 100 עובדים לפעול להעסקת לפחות 5% עובדים עם "מוגבלות משמעותית" כהגדרתה בתיקון, וקובע אמצעים להשגת יעד זה וביניהם מינוי ממונה תעסוקה, הכנת תכנית תעסוקה ועוד. **נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות אמונה על יישום ואכיפת החוק ועושה שורה של פעולות ליישום.**

א. הפצת מידע לאנשים עם מוגבלות ולמעסיקים אודות החוק, פרסומים בפייסבוק ובאתר, הרצאות ועריכת ימי עיון והכשרה.

ב. איסוף פרטי ממוני התעסוקה בגופים השונים ופרסומם.

ג. שליחת 2000 מכתבים לגופים הציבוריים בנושא ממונה תעסוקה ועמידה ביעד הייצוג ההולם.

ד. פנייה ל 130 גופים שאינם עומדים ביעד.

ה. הכשרת 70 ממוני תעסוקה לאנשים עם מוגבלות ברשויות המקומיות בשיתוף המטה לתעסוקת אנשים עם מוגבלות.

ו. פעילות מול נציבות שירות המדינה להסרת חסמים ולעידוד תעסוקה בין היתר על ידי בחינת האפשרות להקים מאגר של אנשים עם מוגבלות המועמדים להשמה בתפקידים שונים.

ז. עבודה בתוך משרדי הממשלה וברשויות מקומיות - מפגשים עם מנכ"לים והרצאות לצוותי כ"א ולממוני גיוון.

ח. פעילות הסברתית למעסיקים פרטיים והפקת עלון תעסוקה.

נתוני הייצוג ההולם

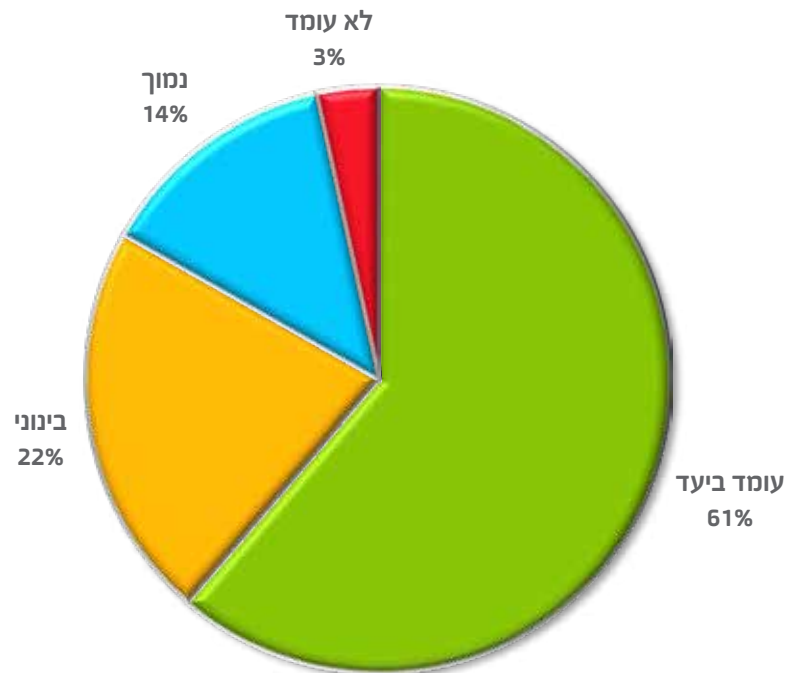
על פי תיקון 15 לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, המוסד לביטוח לאומי יעביר לנציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות ולנציבות שירות המדינה נתונים אודות מצב הייצוג ההולם בקרב הגופים הציבוריים. הנתונים מופקים על ידי הצלבה אנונימית בין מספרי ת"ז של אנשים עם מוגבלות כמוגדר בחוק, לבין מספר ת"ז של המועסקים בכל גוף ציבורי.

כל גוף מסווג לאחת מ- 4 הקטגוריות:

- עומדים ביעד (מעסיקים 5% ומעלה).
- עומדים ברמה בינונית (3.5-5%)
- עומדים ברמה נמוכה (2-3.5%)
- לא עומדים ביעד (2% ומטה)

באוגוסט 2018 פורסמו נתוני 2017. על בסיס הנתונים תבצע נציבות השוויון פעילות הטמעה ואכיפה.

עמידה בייצוג הולם 2017

תעסוקה - הגברת מודעות של אנשים עם מוגבלות לזכויותיהם

כחלק מפעילותה לקידום תעסוקת אנשים עם מוגבלות זיהתה הנציבות חסר במידע בקרב אנשים עם מוגבלות אודות זכויותיהם.

כמענה לנושא הנציבות נקטה במספר פעולות להפצת מידע לאנשים עם מוגבלות:

1. עריכת מיפוי של שירותי התעסוקה והפקת פלייר בנושא.
2. הפצת פוסטים ממומנים ("קמפיין הידעת") ובהם מידע על הזכויות.
3. השתתפות בהפצת מידע מעודכן על ידי ביטוח לאומי בנושא "חוק לרון".
4. עבודה משותפת עם "כל זכות" על עדכון המידע.
5. השתתפות בשני ירידי תעסוקה גדולים לאנשים עם מוגבלות וכן עריכת עשרות הרצאות לקהל אנשים עם מוגבלות, משפחה ואנשי מקצוע אודות הזכויות בתעסוקה.

השתלבות בעולם העבודה
כלים, מידע וזכויות בסיסיות לאנשים עם מוגבלות
 כלים, מידע וזכויות בסיסיות לאנשים עם מוגבלות - בהגדרה לעבודה, במגזר הקהילה העבודה, בתנאי שוויון עם מוגבלות.

מפת זכויות ושירותים בעולם העבודה
 ריכזנו עבורך את מגוון הזכויות והשירותים הניתנים על-ידי משרדי הממשלה בכדי לאפשר לך להשתלב בעולם העבודה:

המטה לשינוי אנשים עם מוגבלות בעבודה	המוסד לביטוח לאומי	משרד הביטחון ואגף שיקום	משרד הביטחון ואגף שיקום	משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים
<ul style="list-style-type: none"> מי זכאי? כל מי שהוכר על-ידי המוסד לביטוח לאומי החל מ-20% נכות. השירותים הניתנים: <ul style="list-style-type: none"> מרכזי הבטח השקופות ומרכז שירותי הבטוח, ייעוץ, הגנה לעולם העבודה, הכשרה ושילוב בעבודה בשוק הרווחה. סיפוח: לוי סטודנטים להעסקה. 	<ul style="list-style-type: none"> מי זכאי? כל מי שדווקר על-ידי המוסד לביטוח לאומי החל מ-20% נכות (למעט עבודה החל מ-5%). השירותים הניתנים: <ul style="list-style-type: none"> ייעוץ אבחון העיסוק. מחנכים ליום העבודה השוללת הפללה, מנחה, חיובק השתלבות העיסוק, אסטרטגיות הנהיגה. הכשרה מקצועית. השכלה נפרדת. סיוע בהשתלבות בעבודה: סדאית הגנה לעבודה, חברות השמה, לוי אקט. 	<ul style="list-style-type: none"> מי זכאי? אנשים המוכרים לרישום על-ידי משרד הביטחון. השירותים הניתנים: <ul style="list-style-type: none"> מרכזי אבחון ושיקום, אבחונים השקופות-הכשרות המקצועיות. לימודים והכשרה מקצועית. חברות השמה. עבודה בשוק החופשי: העסקה, מחנכים, שיקום ועמאי, מלצות עסק כלכלי. שירותים אחרים: מנעלים סניפים, מתנדבים העסקאות. 	<ul style="list-style-type: none"> מי זכאי? אנשים שראוהו על-ידי רישום הלאומי עם ישר מ-40% נכות. השירותים הניתנים: <ul style="list-style-type: none"> הכשרה ייעוץ. רישום המעסיק בבתי המסר, הכנה ומעבר מפדיום לעולם העבודה. מרכזי אבחון ושיקום - אבחונים העסקאות והכשרות המקצועיות. השתלבות בעבודה מקוים. העסקה במחלקת השירותים החברתיים. מפוי זכויות והשמה בעבודה. מרכזי הדמגוגיה-מרכזים אחרים: חקירה וסיוע בהקמה. עבודה בשוק החופשי: העסקה, מחנכים. שירותים אחרים: מנעלים חנונים, מנעלים. 	

שירותים נוספים ניתנים בהתאם לחלוקה הבאה:

משרד הביטחון ואגף שיקום	משרד הביטחון ואגף שיקום	משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים
<ul style="list-style-type: none"> מי זכאי? אנשים המוכרים לרישום על-ידי משרד הביטחון. השירותים הניתנים: <ul style="list-style-type: none"> מרכזי אבחון ושיקום, אבחונים השקופות-הכשרות המקצועיות. לימודים והכשרה מקצועית. חברות השמה. עבודה בשוק החופשי: העסקה, מחנכים, שיקום ועמאי, מלצות עסק כלכלי. שירותים אחרים: מנעלים סניפים, מתנדבים העסקאות. 	<ul style="list-style-type: none"> מי זכאי? אנשים המוכרים לרישום על-ידי משרד הביטחון. השירותים הניתנים: <ul style="list-style-type: none"> מרכזי אבחון ושיקום, אבחונים השקופות-הכשרות המקצועיות. לימודים והכשרה מקצועית. חברות השמה. עבודה בשוק החופשי: העסקה, מחנכים, שיקום ועמאי, מלצות עסק כלכלי. שירותים אחרים: מנעלים סניפים, מתנדבים העסקאות. 	<ul style="list-style-type: none"> מי זכאי? אנשים שראוהו על-ידי רישום הלאומי עם ישר מ-40% נכות. השירותים הניתנים: <ul style="list-style-type: none"> הכשרה ייעוץ. רישום המעסיק בבתי המסר, הכנה ומעבר מפדיום לעולם העבודה. מרכזי אבחון ושיקום - אבחונים העסקאות והכשרות המקצועיות. השתלבות בעבודה מקוים. העסקה במחלקת השירותים החברתיים. מפוי זכויות והשמה בעבודה. מרכזי הדמגוגיה-מרכזים אחרים: חקירה וסיוע בהקמה. עבודה בשוק החופשי: העסקה, מחנכים. שירותים אחרים: מנעלים חנונים, מנעלים.

אל תגבילו אותנו!

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
 مفوضية مساواة حقوق الأشخاص ذوي الإعاقة
 Commission for Equal Rights of Persons with Disabilities

משרד המשפטים
 وزارة العدل

בקות במסגרות דיור

סעיף 19 לאמנת האו"ם מדגיש את הזכות לחיים בקהילה. בכלל זה, זכאי האדם לבחור את אופי המגורים המתאימים לו, ואת האנשים עםם יגור, תוך מתן השירותים הדרושים בקהילה על מנת לאפשר זאת.

בישראל חיים כיום כ-20,000 אנשים עם מוגבלות במוסדות ובמסגרות דיור גדולות של משרדי הרווחה והבריאות. על מנת לעמוד על מצבם בפועל, מחלקת שילוב בקהילה מבצעת ביקורים, סיורים ובקות פתע במעונות, הוסטלים, דירות ובתי חולים פסיכיאטריים. המוקד בבקרה הוא היבטים של תנאי החיים, כגון צפיפות, נקיון, ציוד ומרחב מחייה אישים, פעילויות לקידום האדם במסגרת, בחינה של היבטים עקרוניים בשלן אנשים נשארים מחוץ לקהילה ואינם משתלבים במסגרות קהילתיות. דו"חות הפיקוח נשלחים למשרדים הרלוונטיים ומתקיים מעקב אחר תיקון הליקויים ובמקרי הצורך גם העברת אנשים וסגירת מוסדות. נושאי רוחב נדונים בפורומים שונים עם אנשי המקצוע ומקבלי החלטות במשרדים.

במהלך שנת 2018 נערכו 25 בקרות במסגרות שונות וביניהן מעונות והוסטלים לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (מש"ה), הוסטלים לאנשים עם אוטיזם, דירות בקהילה ובתי חולים פסיכיאטריים.

טיפול בממצאי הביקורת

הבקרות במסגרות השונות מעלות פערים גדולים מאוד בין המסגרות. בעוד בחלק מהמקומות התנאים והיחס תקינים, ישנם מקומות אשר הבקרות מעלות צורך בתיקון יסודי ולעיתים אף סגירה.

פעולות לקידום החיים בקהילה

בתי החולים הפסיכיאטריים

- מעורבות בטיפול ב"סמין" אישה חירשת עיוורת המאושפזת בבית החולים הפסיכיאטרי שער מנשה, ביקורים בביה"ח ומעקב אחר המענים הניתנים לה.
- טיפול ומעורבות במקרים פרטניים ובתלונות שעולות מהשטח יחד עם המשרדים האחראיים.

דיור עצמאי ודיור ציבורי

- קידום הזכות של יחידים עם מוגבלות לדיור ציבורי. הצגת נייר עמדה לועדת "לגור בכבוד". המלצות:
  - ◆ הרחבת הזכאות לדיור ציבורי.
  - ◆ הרחבת זכאות ליחידים עם מוגבלות בכל תכניות הסיוע בדירה.
  - ◆ מתן מענה לאנשים עם מוגבלות בתכניות דיור נוספות כגון התחדשות עירונית.
- קיום שולחן עגול בנושא חסמים לדיור בקהילה. בשולחן העגול נכחו אנשי מקצוע ואנשים עם מוגבלותה גרים בקהילה ומשפחות לאנשים עם מוגבלות.

דיור במערכי דיור

- דיונים מקצועיים עם משרד הרווחה.
- ליווי פיילוט דיור לסייעדיים צעירים שהוקמו בעקבות בג"ץ.

קידום הזכות לחינוך

לפי חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות לאנשים עם מוגבלות זכות להשתתף באופן מלא, שוויוני ופעיל בכל תחומי החיים ומחובתה של החברה למצוא דרכים לאפשר להם למצות את הפוטנציאל הגלום בהם. מערכת החינוך בכל הרמות מהווה צומת מרכזי בשילובם של ילדים וצעירים עם מוגבלות ויש לה תפקיד מפתח בקידום לעבר שוויון בעולם העבודה ובחברה בכללותה.

על פי אמנת האו"ם בדבר זכויות אנשים עם מוגבלות על המדינה להבטיח שלא יודרו אנשים עם מוגבלות ממערכת החינוך הכללית בשל מוגבלותם וכי יש ליצור מערכת חינוך מכילה, המאפשרת לילד לפתח את יכולותיו על ידי מתן התאמות ותמיכות דרושות.

לפיכך, ומתוך הכרה בחשיבות השילוב במערכת החינוך בפני עצמו, וכפתח לשוויון העתידי של אנשים עם מוגבלות, פועלת הנציבות רבות לקידום השתלבותם והכלתם של ילדים עם מוגבלות במערכת החינוך, בכלל זה פעילות לקידום תקנות נגישות של בתי ספר שבאחריות משרד החינוך, יישום תקנות הנגישות החלות כבר על מערכת החינוך, טיפול בפניות פרטניות העוסקות בהנגשה עבור תלמיד עם מוגבלות או הורה עם מוגבלות.

במערכת החינוך, 267,000 תלמידים בחינוך מיוחד והם מהווים 12% מכלל התלמידים במערכת החינוך. בקרב ילדים אלו - 55% מן הילדים משולבים פרטנית במערכת החינוך הרגילה, 26% לומדים בכיתות מיוחדות בבתי ספר רגילים, ו-19% לומדים במסגרות של החינוך המיוחד.

תיקון לחוק חינוך מיוחד

ביולי 2018 אישרה וועדת החינוך של הכנסת תיקון נרחב לחוק חינוך מיוחד. חוק זה לווה בהתנגדות עזה של נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות לאורך כל הדרך שלאורן נכנסו מספר תיקונים משמעותיים.

הנציבות סברה כי התיקון המוצע אינו משפר את מצב השילוב בישראל ואף פוגע בו שכן הפער התקציבי בין החינוך המשולב לחינוך הרגיל נותר בעינו. בכך, תמרוץ ההורים שלא לבחור בשילוב והעדפה לשלוח את הילדים למוסדות נפרדים לחינוך מיוחד. יותר מכך, התיקון הוצג ללא היוועצות עם אנשים עם מוגבלות ועם הארגונים כמתחייב מהעיקרון של "שום דבר עלינו בלעדינו".

לאור התנגדויות של נציבות שוויון זכויות, הושגו שינויים חיוניים במספר היבטים ובהם: פירוט המוגבלויות המזכות בשירותי חינוך מיוחד וההתאמות לזכאים דבר אשר יגביר את היכולת של ההורים לערוך בחירה מושכלת, וכן לפקח על כך שילדם מקבל את זכויותיו. נוסף לכך, צמצום האפשרות לשלול שילוב של ילד עקב הגדרתו כבעל "מסוכנות" והכנסת מנגנוני בקרה ופיקוח.

התיקון קובע שינויים בוועדות השמה, בחירת הורים, צמצום סמכויות וועדות השילוב, תוספת משאבים לחינוך הרגיל וכן בניית כיתות חינוך מיוחד. נציבות שוויון זכויות ממשיכה לפעול ולעקוב אחר תהליכי יישום הרפורמה.

יישום תקנות הנגישות הפרטנית לתלמיד ולהורה

ועדת העבודה והרווחה של הכנסת אישרה בתחילת ינואר 2018 את תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות פרטנית לתלמיד ולהורה). התקנות נחתמו על ידי שר החינוך, פורסמו ונכנסו לתוקף בסוף אוגוסט 2018.

התקנות עוסקות בהתאמות הנגישות להן זכאים תלמידים עם מוגבלות הלומדים במערכת החינוך והורי תלמידים שהם אנשים עם מוגבלות, כולל לוחות הזמנים לביצוען. נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות פועלת ליישומן של התקנות והפיכתן למציאות בפועל וזאת באמצעות:

- מידע מקצועי באתר
- הפצת מידע רלוונטי למורשי נגישות.
- הרצאות על הנושא לגורמי מקצוע.
- פגישות עם הגורמים האמונים על היישום במשרד החינוך.

פעילויות מרכזיות בתחום השילוב בחינוך

הכשרת מורים לשילוב

- קידום הכשרת מורים לשילוב - משרד החינוך הגדיר את ההכשרה כהכשרה מועדפת במסגרת פיתוח מקצועי של המורים
- פעולות מול מכללות למורים להכנסת התכנים לתכנית הלימודים למורים.

הסעות

- הסעות - עברו בכנסת תקנות המסדירות את נושא ההסעות לבתי הספר.
- הסדרת ההסעות גם לתלמידים משולבים.

סייעות

- סייעות הן גורם מרכזי בשילובם של ילדים.
- בשנת 2018 הושגה החלטה של מרכז השלטון המקומי על תשלום שעות נוספות לסייעות היוצאות לטיולים.
- משרד החינוך השיק תכנית להכשרת סייעות.

לקראת אשרור אמנת האו"ם ב-2012 התחייבה מדינת ישראל לשנות את חוק הכשרות המשפטית המיושן שלא עמד בדרישות האמנה. במרץ 2016 נחקק תיקון משמעותי לחוק הכשרות המשפטית. תיקון חוק הכשרות המשפטית מביא עמו בשורה גדולה לאנשים עם מוגבלות בישראל. התיקון קובע הגבלות על סמכויות האפוטרופוס, ביטול האפשרות להכריז על מינוי כללי ודרישה לצמצם את המינוי בהתאם לצורך, חובות חדשות שמוטלות על האפוטרופוס כגון מסירת מידע לאדם, קידום רצון האדם, הגבלת סמכות האפוטרופוס לכפות הליך רפואי ועוד. לפי החוק נקבעו שתי חלופות משמעותיות לאפוטרופוס - הראשונה - "פוי כח מתמשך" - מאפשרת לאדם לתכנן את עתידו, מי הוא רוצה שינהל את ענייניו וכיצד, תוך אפשרות למתן הנחיות מקדימות. השנייה - "תומך בקבלת החלטות" - מאפשרת לאדם, תוך קבלת התמיכה המתאימה והנבחרת על ידו, לקבל החלטות בהתאם לרצונותיו ולבחירתו, ולחיות חיים עצמאיים.

הנציבות פועלת יחד עם שאר הגורמים הרלוונטיים ליישום תיקון החוק ולקידום זכותם של אנשים עם מוגבלות לכשרות משפטית. בין היתר שותפה לפעילויות:

■ השתתפות בועדה הבינמשרדית לבחינת תחום האפוטרופוסות. הועדה הגישה המלצות לשינויים הנדרשים בכל התחום.

■ במסגרת הפעילות בועדה הובלנו צוות משנה בנושא קבלת החלטות נתמכת.

■ שותפות בפייולט הממשלתי להנעה והטמעה של קבלת החלטות נתמכת.

■ שותפות בכתיבת תקנות קבלת החלטות נתמכת.

ביצוע פעילויות הדרכה והטמעה וביניהן:

■ ביצוע קורס הכשרה לתומכים בקבלת החלטות (הופעל עבור הנציבות ע"י ארגון קשר).

■ ביצוע הרצאות לאנשי מקצוע, הורים ואנשים עם מוגבלות בעברית וערבית

■ קיום הרצאות למנהלי חינוך מיוחד ומדריכי מתי"אות לקידום הטמעת תכנים לחיים עצמאיים לתלמידים.

הזכות להורות

אנשים עם מוגבלות, ככל אדם, רוצים לממש את אהבתם, את רצונם ואת זכותם להקים משפחה. ברקע נושא זה עומדות סוגיות מורכבות אשר מאתגרות את מימוש הזכות בפועל ובעיקר מייצרות חסמים להורים עם מוגבלות נפשית ושכלית. קיימים חסמים תודעתיים כגון תפיסות וערכים חברתיים, מבניים- מערכתיים- כדוגמת הקושי בקיום זוגיות במערכי מגורים ואי מתן האפשרות להורים לגדל ילדים במערכי הדיוור, מיעוט משאבי תמיכה והדרכה וכן קושי בהנגשת השירותים הקיימים לאנשים עם מוגבלויות. ברקע נמצאות גם העמדות והתפיסות החברתיות - התפיסה אודות המוגבלות והיכולות של אנשים עם מוגבלות, אודות מהי "הורות מיטיבה" ומהם תפקידי ההורה וכו'.

באמנת האו"ם - מוקדש סעיף לנושא: "כבוד לבית ולמשפחה" ובו מדובר על הזכות להינשא ולהקים משפחה, על הזכות לבחור במספר הילדים, על חובת המדינה במתן סיוע ותמיכה לאנשים עם מוגבלות לצורך מילוי חובותיהם לגידול הילדים. מודגש כי לא יופרדו ילדים מהוריהם רק בשל המוגבלות, וכי טובת הילד מעל לכל.

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות החליטה לקדם נושא זה באמצעות כינוס שולחן עגול לקידום הנושא. בשולחן משתתפים נציגים ממשרד הרווחה (מתחום המוגבלויות ומתחום ילד ונוער), משרד הבריאות, אנשים עם מוגבלות, ארגונים, עמותות ואקדמיה. מטרת השולחן להציף את הקולות השונים, לפתוח את מרחב השיח, להגדיר את החסמים לפעול לשינוי בתחום. במהלך הפגישות עלו עדויות אישיות, הוצגו תפיסות השירותים, בעיות בהליכים משפטיים, קשים באי הנגשת השירותים, הצורך בחיבורים בין ובתוך המשרדים ועוד. קיום השולחן כבר החל להניע חיבורים ועשייה לשינוי בפועל בהמשך ייכתב דו"ח ויגובשו המלצות להמשך פעילות.

נגישות

אל תגבילו אותנו!

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
COMMISSION FOR EQUAL RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES
مفوضية مساواة حقوق الأشخاص ذوي الإعاقة

משרד המשפטים
MINISTRY OF JUSTICE | وزارة العدل

מחלקת נגישות

המחלקה עוסקת בקידום נגישות על ידי בדיקת יישום תקנות הנגישות בפועל ופעולות אכיפה כנגד המפרים את התקנות. כמו כן מפתחת המחלקה את הידע המקצועי בתחום הנגישות, מעבירה הדרכות, עובדת עם מורשי הנגישות ותורמת להתקנת תקנות הנגישות ותהליכי חקיקה שונים.

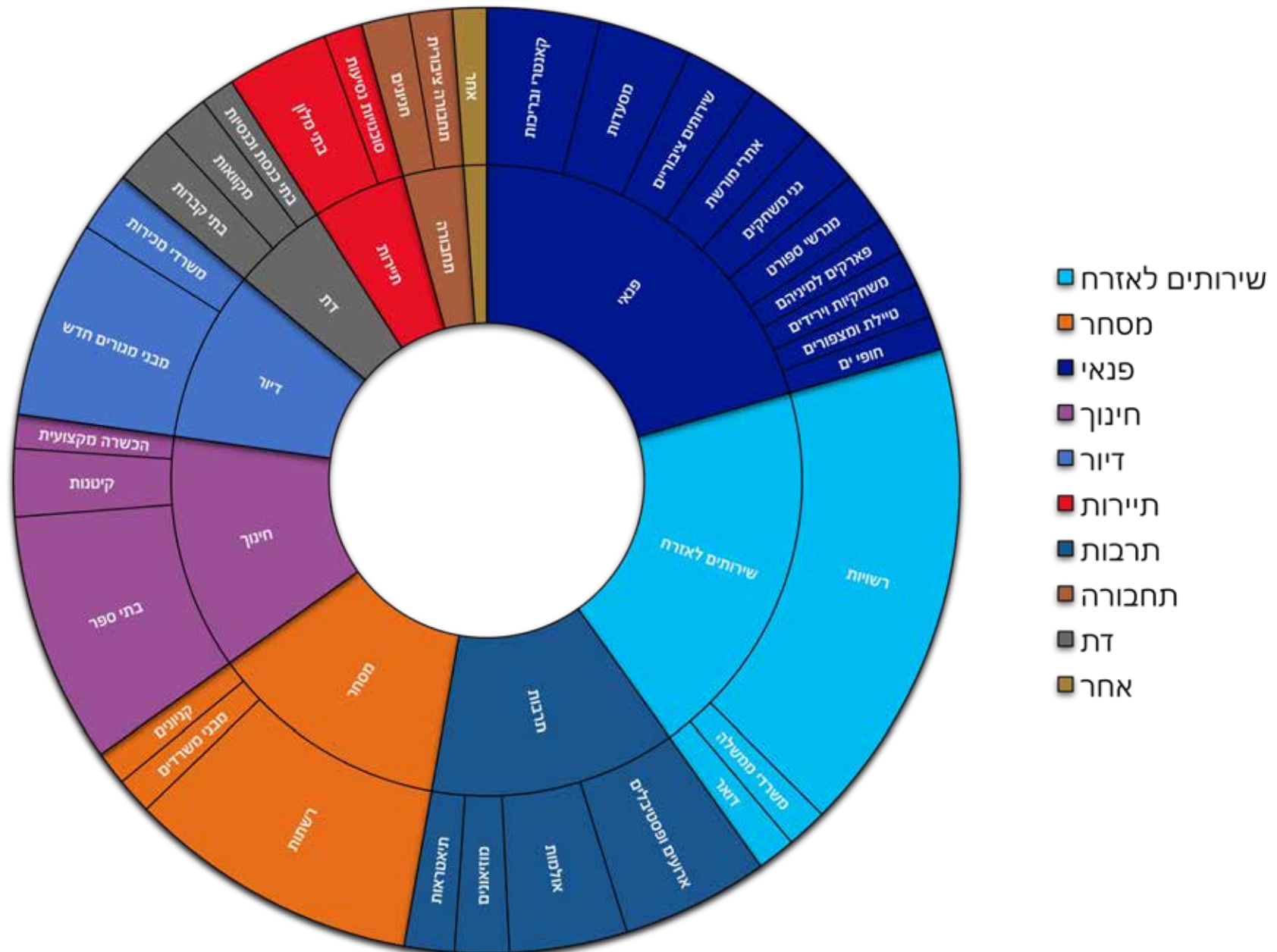
במחלקה עובדים מפקחי מתו"ס (מבנים תשתיות וסביבה) ומפקחי שירות המבצעים בקרות בשטח ומנהלים את תהליכי האכיפה.

בשנת 2018 פותחה מערכת מחשב תפעולית ייחודית אשר תשמש את המחלקה בעבודת האכיפה ותאפשר שידרוג נוסף באפקטיביות ובמקצועיות פעילותה.

2018	2017
1306 פיקוחים חדשים	1344 פיקוחים חדשים
160 צווי נגישות	129 צווי נגישות

פילוח סוגי פיקוח בשנת 2018

תמונות מפיקוח בבית העלמין הצבאי בכפר ורבורג

מבצע פיקוח: אירועי יום הזיכרון יום העצמאות

בהמשך לפעילות אכיפה שנערכה בשנת 2017 המשיכה מחלקת הנגישות גם בשנת 2018 לנקוט בפעילויות אכיפה הן באירועים השונים לציון יום העצמאות ה-70 למדינת ישראל, והן בבתי העלמין הצבאיים ובאירועי יום הזיכרון.

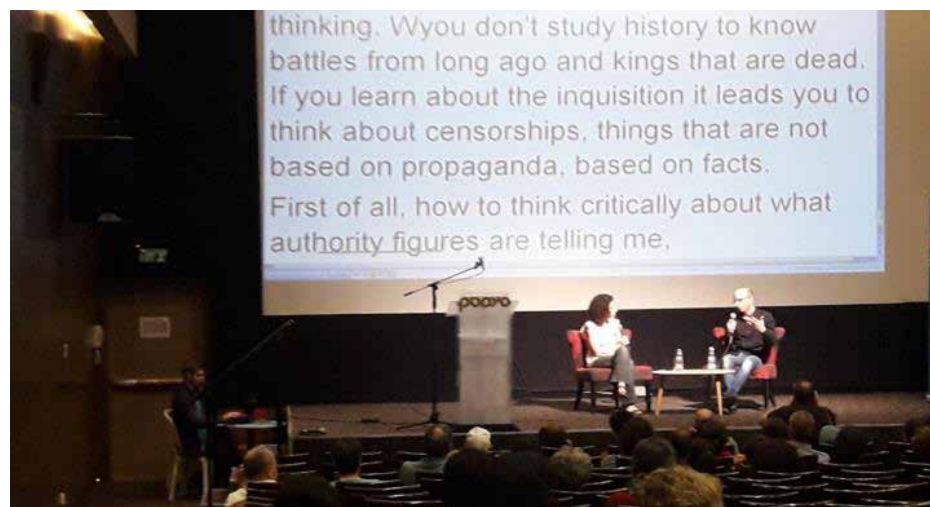
תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות), תשע"ג-2013, חלות על השירות הניתן לאדם עם מוגבלות על ידי גופים ציבוריים ופרטיים. בתקנות אלה מצוי בין היתר, סעיף המסדיר את נושא הנגישות לאירועים בפני קהל, לרבות ההתאמות הבאות: שירותים נגישים לנכים; דרך נגישה; מושבים מותאמים; אזור ישיבה נגיש; מערכת עזר לשמיעה; ותמלול. התאמות נוספות צריכות להיות מסופקות לבקשת אדם עם מוגבלות. בימי הזיכרון השנתיים, שבהם כל החברה הישראלית מתאחדת, חשוב על אחת כמה וכמה שאנשים עם מוגבלות יוכלו לקחת חלק באופן שוויוני.

אחד ההישגים של פעילות זו הייתה הוספה של תמלול בזמן אמת לחלק גדול מהאירועים שבהם התאמה זו לא הייתה קיימת בשנת 2017.

קידום תמלול ופרסום התאמות נגישות באירועי יריד הספרים הבינלאומי

במסגרת הטמעת הנגישות באירועים הפתוחים לציבור, הגיעו מפקחי נציבות השוויון גם אל אירוע יריד הספרים הבינלאומי שבו נערכו גם הרצאות ואירועים בפני קהל.

כדי להבטיח נגישות, נערך הפיקוח עוד בשלב ההכנות לאירוע ובעקבותיו נשלח מכתב התראה וצו נגישות עם פירוט הליקויים שאותרו כעתידים להתרחש. בעקבות כך תוקנו ליקויים והוספו מערכות עזר לשמיעה שסופקו לכלל האירועים. נוסף לכך, התווסף תמלול בזמן אמת לאירוע המרכזי שהתקיים בסינמטק.

תמונות מפיקוח מטקס יום הזיכרון בהר הטייסים

פיקוח בתחום התרבות

בשנים האחרונות נערכו בקרות במספר רב של מקומות המיועדים לאירועי תרבות ובכלל זה בשנים 2017-2018 הגענו אל:

■ 46 מוזיאונים

■ כ-60 אירועי חוץ ופנים

■ 44 תיאטראות ובתי קולנוע

■ 143 אולמות אירועים

נמצא כי הבעיות השכיחות בהנגשת אירועים כדוגמת הופעות - נובעות לרוב עקב העדר הדרכת עובדים וחוסר מודעות (הנושא לא נלקח בחשבון בשלב תכנון אירוע). אך גם עקב העדר דרישה ובקרה מצד המזמינים. כך, ישנם ליקויים רבים בתחומים משתנים: מערכות הגברה ותמלול, שיווק ופרסום מידע(הכולל גם את פרסום מפת האולם ואיש הקשר), רכישת כרטיסים, פטור מתור, כניסה עם מלווה, חניה נגישה, שירותים נגישים, נגישות לבמה, סידור מקומות ישיבה ועוד...

אירועי חנוכה - פסטיגל

בשנת 2018 נבדקה הנגישות של הופעות הפסטיגל, וזאת בהמשך לפעילות האכיפה שנערכה בשנת 2017. השנה נוספו בפסטיגל התאמות נגישות כולל תמלול, מערכת עזר לשמיעה, ההתאמות פורסמו באתר ועוד. בד בבד אף שולב בהופעה שחקן המתנייד בכסא גלגלים.

מבצע פיקוח: בחירות לרשויות המקומיות 2018

בבחירות לרשויות המקומיות שנערכו בשנת 2018 ערכה הנציבות בדיקות מדגמיות בקלפיות. מן הבדיקה עולה כי הוצבו קלפיות נגישות ברשויות השונות כנדרש, אולם ב - 80% מהמקומות היו ליקויים:

- מחסור בסימון חניות נכים וברמפה בין שפת הכביש למדרכה. כמו כן, חסימת החניות המיועדות על ידי רכבים ללא תו נכה ובחלק מהמקרים אף ע"י פעילים שהתמקמו בשטח החניה.
  - שלטי הכוונה לא הוצבו באף קלפי. בחלק מהמקומות היו בכניסה למבנה עובדים שכיוונו הנכנסים לקלפיות השונות במבנה ואז הם ידעו לכוון לקלפי נגישה.
  - מחסור בהדרכה - אי הבנות לגבי סוגי הסיוע שיש לתת. בחוברות ההסברה לא הופיע מידע בנושא, וב2 קלפיות שנבדקו, העובדים כלל לא היו מודעים שהקלפי נגישה ומה משמעות הדבר.
  - לא הוצבו מושבים נגישים להמתנה - בבתי ספר יסודיים לדוגמא, כסאות התלמידים נמוכים מידי לבני הגיל השלישי שנאלצו לעמוד.
  - הצבת פתקי ההצבעה במרחק מתיבת הקלפי, כך שהיה צורך בסיוע בכדי לעבור ביניהן. במקומות אחרים, לא השאירו מקום מאחורי הקלפי לתמרון כסא הגלגלים והיה צורך להזיז את השולחן כאשר הגיע אדם עם מוגבלות.
- הנציבות ממשיכה בקידום הנושא כדי לשפר את רמת הנגישות בעתיד.

קידום נגישות בקייטנות הקיץ

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
COMMISSION FOR EQUAL RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES
مفوضية مساواة حقوق الأشخاص ذوي الإعاقة

משרד המשפטים
MINISTRY OF JUSTICE | وزارة العدل

השתלבות ילדים ובני נוער עם מוגבלות בקייטנות

אל תגבילו אותנו!

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות פעלה השנה כדי לקדם את ההנגשה של הקייטנות. התהליך כלל פגישה עם נציגי משרד החינוך האמונים על הקייטנות כדי להסביר מהי נגישות קייטנה וכיצד יש לממש זאת.

כהמשך לתהליך ביצעו מפקחי מחלקת נגישות בדיקות מדגמיות על 25 קייטנות בדגש על קייטנות המופעלות על ידי גופים גדולים. הממצאים שהתגלו מעודדים:

מרבית הקייטנות (16 מתוך 25) שנדגמו הציגו נגישות נאותה הן במקום והן בתכנים. במקרים שנמצאו בהם ליקויי נגישות פועלים להטמעת ההנגשה מול יזמי הקייטנות.

הופקה חוברת המתמצתת את הדרישות להנגשת קייטנות. **במהלך 2019 תימשך הפעילות להנגשת הקייטנות באמצעות פעילויות הדרכה, הסברה ובקורות.**

קידום נגישות בתחבורה הציבורית: מוניות נגישות

- חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות קובע כי קיים איסור על מי שעוסק במתן שירות ציבורי להפלות אדם עם מוגבלות.
- הנגשת התחבורה הציבורית היא תנאי בסיסי לכך שאנשים עם מוגבלות יוכלו להשתתף בכל תחומי החיים ולהגיע למחוז חפצם באופן שוויוני.
- בשנים האחרונות הוטמעה הנגשת התחבורה הציבורית העירונית כמו גם התחנות המרכזיות ותחנות הרכבת.
- בשנת 2018 הושם דגש על יישום תקנות הנגישות במוניות על ידי מערך פיקוח ואכיפה.

◆ הבעיות העיקריות שעלו מן השטח:

1. זמינות נמוכה של מוניות נגישות (צורך לתאם זמן רב מראש או העדר מונית נגישה באזור).
  2. הפקעת מחירים.
  3. חוסר מוכנות להעלות כלב נחייה למונית - על אף שהחוק מחייב את הנהג להעלות כלב נחיה.
- כחלק מהטיפול בנושא, נערך מבצע אכיפה שכלל פעילות של מפקחים לצד מתנדב עם מוגבלות. במקרים הרלוונטיים פעילות האכיפה נמשכת..

פיקוח מקוואות נגישים

נבדקו 21 מקוואות ברחבי הארץ מתוך הרשימה של המקוואות הנגישים של המשרד לענייני דת.

- נמצא כי רק מקווה אחד מתוך כלל הרשימה היה נגיש לפי התקנות.
- במקוואות בהם היו ליקויים במלתחות, בחדרים, בדרכי הגישה, בפעמון חדר הטבילה ובמתקן הורדה למים (שהיה מקולקל או כלל לא קיים).
- מלבד הליקויים המבניים, נמצאו גם ליקויים בנהלים ובהדרכה חסרה.

בעקבות הפיקוח, נמשכה פעילות האכיפה ובעקבותיה חלק מהמקוואות כבר טיפלו בליקויים.

ביצוע התאמות נגישות בבית העלמין בהר המנוחות בעקבות הפיקוח

פיתוח ידע מקצועי בתחום הנגישות: מורשי נגישות

מורשי הנגישות הם גורמי המקצוע המיישמים את ביצוע תקנות הנגישות הלכה למעשה בשטח. נציבות שוויון זכויות שמה דגש על הקשר עם המורשים ומתן מענה מקצועי לסוגיות העולות מן השטח. נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות משתתפת בתהליך ההכשרה של המורשים.

על מנת לשדרג את המענה למורשים ייסדה הנציבות בשנת 2018 ימים פתוחים למורשים. בימים אלה נקבעות פגישות אישיות בין מנהלת מחלקת נגישות והממונה על פניות ציבור בתחום נגישות לבין המורשים. במפגשים ניתנת אפשרות להעלות סוגיות ושאלות, לדון ולקבל תשובות. בשנת 2018 נערכו 3 ימים למורשי נגישות. בנוסף, קידמה הנציבות "ערוץ מהיר" בפניות הציבור לשאלות של מורשי נגישות.

בקרות נגישות בבתי ספר קיימים ברחבי הארץ

לפני

אחרי

פיתוח ידע מקצועי בתחום הנגישות: הפקת חומרים

כמו בשנים קודמות, גם בשנת 2018 פורסם חומר באתר בנוגע לתקנות הנגישות המיועד בעיקר למורשי הנגישות.

- פורסמו מאמרים במגוון רחב של תחומי נגישות, ובהם: בתי עלמין, חינוך, קייטנות, מקומות פתוחים, אירועים, השכלה גבוהה והכשרה המקצועית.
- בנוסף נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות משתתפת בהפקת כתב העת המקצועי "עניין של גישה".
- בשנת 2018 פורסם בפלטפורמה זו שני מאמרים של הנציבות:
  1. מאמר בנושא 20 שנה לחוק שוויון מאת אברמי טורם - נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות.
  2. מאמר בנושא תעסוקה מאת צוות הנציבות.

פיתוח מערכת ממוחשבת לפיקוח - מערכת שחר

- בשנת 2018 הסתיים פיתוחה של מערכת שחר - מערכת תפעולית חדשה בשימוש הנציבות לשוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות. המערכת פותחה על ידי אגף מערכות מידע במשרד המשפטים בתהליך ארוך שכלל אפיון, הגדרת צרכים, בניית מסדי נתונים, בניית טפסים, פיתוח המערכת, בדיקות משתמשים, הדרכה והשקה.

- מטרת המערכת: להגדיל את האפקטיביות של עבודת הפיקוח, להקל על עבודת המפקחים באמצעות הזנה ישירה של הפיקוח במכשיר טאבלט נייד, לאפשר מעקב ולייעל את התהליכים מול החייבים.

- נכון להיום, המערכת משמשת עבור פעילות האכיפה בלבד. אך בהמשך שנת 2019 המערכת תעבור התאמה לפניית הציבור ובסופו של דבר תהווה מערכת תפעולית כלל נציבותית.

הדרכה הסברה ופעילות בזירה הבינלאומית

אל תגבילו אותנו!

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
COMMISSION FOR EQUAL RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES
مفوضية مساواة حقوق الأشخاص ذوي الإعاقة

משרד המשפטים
MINISTRY OF JUSTICE | وزارة العدل

פעילות לקידום זכויות בזירה הבינלאומית

משלחת לאו"ם:

נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות - אברמי טורם, עמד בראש המשלחת הישראלית לכנס המדינות שאשררו את אמנת האו"ם בדבר זכויות אנשים עם מוגבלות. אל הכנס הגיעו גם ארגונים ועמותות מישראל כגון בית איזי שפירא, נגישות ישראל, אנוש, אילן ועוד. הנציב נאם על המצב בישראל ופעילותנו לקידום האמנה וכן התקיים מושב צד בנושא יישום האמנה יחד עם גורמים נוספים מהארץ ומחו"ל.

בשנת 2018 נערך אירוע הצד התמקד בנושא תעסוקה יחד עם ארגון אנוש ובו הוצגה החקיקה, קמפיין התעסוקה לשינוי עמדות ופרוייקט של אנוש יחד עם מלון הילטון לתעסוקת אנשים עם מוגבלות. באירוע השתתף גם הנציב של עיריית ניו יורק. האירוע נערך בחסות המשלחת הישראלית לאו"ם ומשלחת ארגנטינה לאו"ם.

קשר עם מומחים מחו"ל

- נציבות שוויון מארחת מומחי תוכן בנושאי חקיקת שוויון, תעסוקה, חינוך, כשרות משפטית ועוד, אשר עורכים פגישות עם צוות הנציבות וגורמים נוספים. בין המומחים משפטנים, אנשי מקצוע הפעילים באו"ם, אנשי אקדמיה ועוד.

כנסים מקצועיים וייצוג בתחום זכויות אדם

- בחודש ינואר 2018 יצאה משלחת בראשות מנכלית משרד המשפטים - עו"ד אמי פלמור ובהשתתפות נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות אברמי טורם למטה האו"ם בג'נבה, להציג את הנעשה בישראל במסגרת דיווח בנושא זכויות אדם.
- בחודש פברואר 2018 השתתפו נציגי נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות בכנס זירופרוג'קט בוינה.

הדרכה והסברה ככלי ליצירת שינוי

כדי לעשות שינוי חברתי אמיתי במצבם של אנשים עם מוגבלות בישראל, יש צורך ביצירת שינוי עומק בתפיסות החברתיות של הציבור הרחב כלפי אנשים עם מוגבלות. כמו כן, יש להפיץ מידע אודות החוק וכיצד ליישמו לחייבים בהנגשה, ומידע לאנשים עם מוגבלות שלפיו יוכלו לפעול למימוש זכויותיהם.

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות פועלת במגוון ערוצי הדרכה והסברה כדי לשנות עמדות ולהפיץ מידע. בכלל זה עורכת כנסים וימי עיון לקהלים מגוונים, הרצאות ברחבי הארץ, פעילויות הסברה ייחודיות, קמפיינים ציבוריים, שימוש בתקשורת ובניו מדיה ועוד.

התמונות מתוך בנושא שילוב בחינוך שנערך בשיתוף הקמפוס החרדי של הקריה האקדמית אונו בירושלים.

הדרכה והסברה - ימי עיון וכנסים

כנסים וימי עיון בשיתוף הנציבות

- ✓ כנס מרכז לסתה וחדקה **כפר קאסם**
- ✓ שילוב בחינוך בחברה החרדית **קריה אקדמית אונו - הקמפוס החרדי.**
- ✓ ערב למשפחות יוצאי אתיופיה (בשפה האמהרית) **אשדוד.**
- ✓ יום הכשרה למורשים בנציבות - **מכון מגיד.**
- ✓ השתלמות שנתית לרכזי נגישות ברשויות. **נערך בנתניה.**
- ✓ פסטיבל "סרטים יוצרים מציאות" של עמותת שק"ל **בסינמטק ירושלים.**
- ✓ יריד לעובדים ומעסיקים **ההסתדרות.**
- ✓ 3 ימי עיון להכשרת ממוני תעסוקה.
- ✓ שוויון אנשים עם מוגבלות - קהילה נגישה **טמרה**
- ✓ 20 שנה לחוק שוויון **קריה אקדמית אונו.**
- ✓ 20 שנה לחוק שוויון כנס משפטי **אוניברסיטת חיפה.**

הדרכה והסברה - קורסים ופרסומים

קורסים

- ✓ קורסים לפעילים (באר שבע, עכו, בני ברק).
- ✓ קבלת החלטות נתמכת.
- ✓ רכזי נגישות ברשויות (קורס בסיסי).
- ✓ רכזי נגישות ברשויות (קורס מתקדם).
- ✓ קורס ממוני נגישות במשרדי ממשלה.

פרסומים

- ✓ מפת שירותים בתעסוקה (עברית + ערבית).
- ✓ אנשים עם מוגבלות בתעסוקה (לועידת גלובס).
- ✓ "תרבות לכל" (עברית + ערבית).
- ✓ נגישות והכלה בקייטנות (עברית + ערבית).
- ✓ לומדת נגישות שירות בערבית.
- ✓ חוברת זכויות בפישוט לשוני.
- ✓ "דע זכויותיך" באמהרית.

פעילות לקידום תרבות נגישה ומכילה 2018

מימון שוויון זכויות לאנשים עם מגבלות
ممولة متساوية لحقوق الأشخاص ذوي الإعاقة
Commission for Equal Rights of Persons with Disabilities

משרד המשפטים
وزارة العدل

המשרד לאויון תרבות

תרבות לכול

מהן זכויותיכם לנגישות באירועים ובפעילויות תרבות?

אל תגבילו אותנו!

- נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מגבלות ייחדה את הפעילויות לציון היום הבינלאומי לזכויות אנשים עם מגבלות לנושא התרבות והפנאי תחת הכותרת "חיים ביחד מבליים ביחד".
- לרגל האירוע הפיקה הנציבות חוברת אודות זכויות אנשים עם מגבלות באירועי תרבות, וקיימה סדרה של אירועי הסברה להגברת מודעות במופעים, מוזיאונים ואטרקציות ברחבי הארץ.
- מטרת הפרוייקט הייתה לשנות עמדות בציבורים רחבים ככל הניתן ובשותפויות נרחבות ככל האפשר. לפיכך, האירועים כללו הסברה ב"בימות פיס", הצבת דוכני הסברה במוקדי תרבות ברחבי הארץ, פעילות במוזיאונים שהתקיימה במהלך חג החנוכה, קמפיין ציבורי, פעילות בערוצי המדיה השונים, הרצאות, פגישות, שיח ועוד.

"חיים ביחד מבליים ביחד" - אירועי בימות הפיס

לכבוד היום הבינלאומי לציון שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות שיתפה לראשונה פעולה עם מפעל הפיס, במסגרת מיזם "בימות פיס", כדי לקדם את המודעות ולחשיבות השילוב עם מוגבלות שיתפה לראשונה פעולה עם מפעל הפיס, במסגרת מיזם "בימות פיס", כדי לקדם את המודעות ולחשיבות השילוב

החברתי של אנשים עם מוגבלות בפעילויות של תרבות ופנאי. בתחילת כל הופעה הוצגה הפעילות, הוקרן סרטון וניתנה הרצאה קצרה של אדם עם מוגבלות

נערכו 17 הופעות מתוכן 5 בחברה הערבית. מספר המשתתפים הכולל הגיע לסדר גודל של כ-10,000 איש. מתוכם 2,000 מן החברה הערבית.

הפקת חומרי הסברה ייחודיים לפרוייקט "חיים ביחד מבליים ביחד"

- **סרטון הסברה:** "כולנו אוהבים הופעות - את המוזיקה, האנרגיה, הקהל, הביחד. בואו נשים לב שכולנו יכולים להנות" מתוך דבריו של הנציב לשוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות - אברמי טורם, בסרטון הסברה אשר הוקרן בתחילתו של כל מופע ב"בימות הפיס".
- לפני כל מופע ניתנה הרצאה מפי אדם עם מוגבלות שהסביר החשיבות בהנגשת חיי התרבות מתוך ניסיון חייו.

**"בשורה התחתונה, לכל אחד מאתנו
מגיעה הזדמנות לחיות חיים מלאים
ולחוות כל חוויה באופן שווה... עם המסר
הזה אני רוצה שתצאו מכאן הערב"
(ויטל זינגר)**

**"כשאדם נמצא במשבר נפשי שלא מאפשר לו
לתפקד כמו שקרה לי אז כל החיים משתנים בלי הכר,
הערך העצמי יורד, אין ביטחון עצמי, הדבר היחידי
שבאמת החזיר אותי לחיים היה פעילות פנאי..."
(עליזה שעייה)**

**"הנגישות בכל תחומי החיים מאוד חשובה כי
היא הופכת אותנו לעצמאיים. בשל כך הנגשת
אירועי תרבות מעניקה אפשרות אמיתית לאדם
עם מוגבלות להחליט האם להגיע או לא להגיע..."
(מוחמד דיאב)**

ימי הסברה במוזיאונים ואתרים

במטרה להגיע לציבור במקומות הבילוי נערכו 5 ימי התנסות: אילת, חיפה, תל אביב, באר שבע וגלובס. בהם הועברו סדנאות ופעילויות חווייתיות בכדי לנסות ולהעניק לאדם ללא מוגבלות את תחושת המוגבלות ואת החשיבות בהנגשה ראויה. הפנינג זה הופעל עבור הנציבות על ידי עמותת "נגישות ישראל".

ימי הסברה, נגישות ויצור

חיים ביחד, מבליים ביחד!

אירועי חמקה במוזיאונים נבחרים

בואו לחוות, להכיר, להתנסות וליצור

הפנינג חווייתי לקידום המודעות לנגישות והשתתפות של אנשים עם מוגבלות בחברה.

יום חמישי, 6/12/18 בין השעות 10-16
במוזיאון תל אביב לאמנות

טעימות גלידה עיוורת

מסלולי מבטלים בביסאות נלנלים והליכה "על עיוור"

קרקועים בשפת הסימנים

מחשב מקורב עם אנשים עם מוגבלויות שונות

ופעילויות נוספות

בואו לחוות, להכיר, להתנסות וליצור, מצפים לראותכם! הפעילות מותאמת לכל הכשונות וללא תשלום מקי

פשוט תתנהגו רגיל!

משרד המשפטים
מנהל המגורים
מנהל המגורים
מנהל המגורים

הקליקו למידע מפורט

פשוט להיגש
פשוט להתחבר

משרד המשפטים
מנהל המגורים

הקמת דוכנים במוקדים שונים ברחבי הארץ

במהלך חודש דצמבר הוקמו עמדות הסברה ב-80 מוקדים ברחבי הארץ ובהם פעילים חילקו חוברות הסברה לציבור הרחב בנושא נגישות לתרבות..

פעילויות הסברה מיוחדות נוספות

הכר את החברה הישראלית

"כולנו משרתים את אותה חברה, והחברה מורכבת מהרבה גוונים. סדרת המפגשים הזו נוצרה במטרה להכיר וללמוד לעומק את הקבוצות המשמעותיות בחברה שלנו, שלמרות גודלן הן לפעמים שקופות..." (דבריה של מנכ"לית משרד המשפטים - אמי פלמור)

בסופו של חודש דצמבר נערך במשרד המשפטים כנס לכל עובדי המשרד בנושא "הכר את החברה הישראלית: ערכים, אתגרים והזדמנויות".

הכנס נועד לחשוף את עובדי ועובדות המשרד לחברה הישראלית על גווניה השונים והתמקד באנשים עם מוגבלות. לכן, נכללו פאנלים בהשתתפות אנשים עם מוגבלות, הורים לילדים עם מוגבלות, אנשי ממשל, אקדמיה, סדנאות חווייתיות והתייחסות לסוגיית תפקיד משרד המשפטים ביצירת שינוי חברתי.

את היום חתם דניאל עמית, אומן צעיר עם אוטיזם, במופע "אוטיסטה" שהצליח לרגש אולם שלם עם השירים שכתב, הלחין ושר.

פעילות נוספת שהתקיימה ביוזמתה של נציבות לשוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, הייתה: הקדשת תוכנית הרדיו ב-03/12/18 - "קולות החיילים" בגלגלצ לחיילים וחיילות עם מוגבלות.

פשוט להיפגש, פשוט להתחבר, פשוט להתנהג רגיל

קמפיין "פשוט להיפגש, פשוט להתחבר, פשוט להתנהג רגיל" עלה בחודשים נובמבר-דצמבר 2018. הקמפיין כלל 3 סרטונים לילדים אשר שודרו בערוצי הדיגיטל (יוטיוב ופייסבוק), ובערוץ הילדים (קמפיין חוזר) ושלושה תשדירי רדיו. כמו כן הופצו סרטים עם כתוביות בערבית ומודעות בעיתונות חרדית (כמו בדף זה).

מטרת הקמפיין:

- להתמודד עם החששות שעולים לעתים במפגש עם אדם עם מוגבלות.
- להעביר את המסר כי חברה מכילה, שבה אנשים עם וללא מוגבלות יכולים להיפגש ולהכיר בגובה העיניים - היא חברה שוויונית וטובה יותר.

פשוט מתנהגים רגיל!

בעבודה, ברחוב, בגינה הציבורית, בבית הכנסת, באוטובוס ובכל מקום. לומדים, עובדים, נהנים וחיים יחד

להפגש
להתחבר
להתנהג רגיל

פשוט

פנו אלינו

מזכירות:

טלפון: 073-3395881/2

פקס: 02-5088025

מייל: natziv@justice.gov.il

פניות ציבור:

טל': 02-5088001

מייל: pniotnez@justice.gov.il

www.gov.il/mugbaluyot

בפייסבוק:

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות

אם נתקלת בחסם, אם הופלית לרעה
אם פגעו בזכויותיך או לבירור זכויותיך

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות כאן בשבילך!

www.gov.il/mugbaluyot

דוא"ל: pniotnez@justice.gov.il | טלפון: 02-5088001

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
COMMISSION FOR EQUAL RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES
مفوضية مساواة حقوق الأشخاص ذوي الإعاقة

משרד המשפטים
MINISTRY OF JUSTICE | وزارة العدل

